

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SREDIŠNJA BOSNA
SLUŽBA ZA ZAPOŠLJAVANJE
KANTONA SREDIŠNJA BOSNA
TRAVNIK

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNOBOSANSKI KANTON
SLUŽBA ZA ZAPOŠLJAVANJE
SREDNJOBOSANSKOG KANTONA
TRAVNIK

IZVJEŠĆE O
ISTRAŽIVANJU TRŽIŠTU RADA 2022/2023 U KANTONU SREDIŠNJA BOSNA
ANALIZA KRETANJA I POTREBA NA TRŽIŠTU RADA
DIO 1: REZULTATI ANKETE POSLODAVACA

IMPRESUM

Nakladnik

Služba za zapošljavanje KSB
Ulica Hadži Ali bega Hasanpašića bb, 72 270 Travnik
Telefon: ++387 30 518 764
Telefaks: ++387 30 510 090
E-mail: info@szzksbsbk.com.ba
Web-stranice/Web site: <http://www.szzksbsbk.ba>

Za nakladnika

Marinko Krajina, zamjenik ravnatelja Službe za zapošljavanje KSB
Željko Lončar, direktor Službe za zapošljavanje KSB

*Urednik i
koordinatorski
istraživački*

*Odjel za statistiku, evidencije, posredovanje u zapošljavanju i
informiranje*

Ivana Rajić-Mišković, dipl.oec.

*Stručna
potpora*

Omer Korjenić, dr.sc.

*Suradnici/
anketari*

Mirza Vrebo
Emin Srebrenica
Enes Škandro
Bibija Dedić
Ružica Matušić
Inga Vuković
Srećko Idžanović
Almira Smajić
Danijela Tolo
Ivan Brkan
Sena Alihodžić
Alen Čogić
Mirza Grabus
Marinka Pranjković

Izvješće o istraživanju tržišta rada objavljuje se u I kvartalu tekuće godine.

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja ovih podataka navedu izvor

Sadržaj

1. Uvod.....	2
2. ANKETIRANJE POSLODAVACA U KANTONU SREDIŠNJA BOSNA 2022/2023	3
Cilj i zadatci anketiranja poslodavaca.....	3
Metodologija i uzorak	3
Struktura anketiranih poslodavaca.....	5
3. TRENDOVI POSLOVANJA U 2022. GODINI.....	11
Obujam poslovanja i finansijski rezultat poslovanja u 2022. godini.....	11
Ocjena kvaliteta znanja i vještina trenutačno zaposlenih radnika.....	15
4. PROBLEMI U ZAPOŠLJAVANJU I PRONALASKU NOVIH RADNIKA U 2022. GODINI.....	15
Procjena obujma poslovanja i finansijskih rezultata za 2023. godinu	20
Procjena rasta plaća u 2023. godini	22
6. POTREBE ZA ZAPOŠLJAVANJEM U 2023. GODINI	24
Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2023. godini po grupama djelatnosti.....	24
Iskazane potrebe za zapošljavanjem radnika s naprednim informatičkim znanjima.....	27
Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2023. godini po stručnoj spremi.....	28
Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2023. godini po zanimanjima.....	29
Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2023. godini prema veličini poslodavaca	33
Iskazane potrebe za zapošljavanjem teže zapošljivih kategorija radnika u 2023. godini.....	33
Očekivani višak radnika u 2023. godini	34
Potrebe za dodatnim osposobljavanjem radnika u 2023. godini.....	34
Mogućnost organiziranja praktične nastave za učenike i studente u 2023. godini	36
Mogućnost organiziranja obuke za nezaposlene osobe u 2023. godini	39
7. OCJENA SURADNJE POSLODAVACA SA SLUŽBOM ZA ZAPOŠLJAVANJE	40
8. OSNOVNI REZULTATI ANKETIRANJA POSLODAVACA.....	44
9. PREPORUKE	46
Ostale preporuke	47

1. Uvod

Istraživanje tržišta rada u Kantonu Središnja Bosna provodi se kao zajednička aktivnost Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje s ciljem dobivanja kvantitativnih i kvalitativnih podataka potrebnih za kvalitetno informiranje o kretanjima na tržištu rada. Sukladno Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Službene novine Federacije BiH“, broj 41/01, 22/05 i 9/08) kantonalne službe za zapošljavanje periodično vrše procjenu tržišta rada radi dobivanja podataka i informacija o kretanjima na tržištu rada, odnosno, provodi istraživanje tržišta rada. Na temelju prikupljenih podataka priprema se odgovarajuća informacija i izvješće o rezultatima ove aktivnosti na razini Kantona Središnja Bosna.

Pripreme za provođenje ankete poslodavaca u sklopu istraživanja tržišta rada provedene su u četvrtom kvartalu 2022. godine kroz izradu metodologije i koncepta provođenja ove aktivnosti. U izradi ovog izvješća korišteni su isključivo podatci prikupljeni anketom poslodavaca koja je provedena tijekom listopada, studenog i prosinca 2022. godine. Uz potporu projekta „Unaprjeđenje istraživanja tržišta rada“ koji financira EU, organizirana je obuka za koordinate istraživanja tržišta rada i anketare iz kantonalnih službi za zapošljavanje koji su provodili proces anketiranja poslodavaca. Za potrebe provedbe ankete izrađen je odgovarajući priručnik koji je koncipiran na način da prati pitanja kroz anketu. Po završetku procesa prikupljanja podataka organizirana je edukacija na temu pripreme, obrade i analize prikupljenih podataka, odnosno izvješćivanja.

Istraživanje tržišta rada vrlo je važno za kreiranje politike zapošljavanja, posebice s obzirom na šokove i promjene koje se događaju u gospodarskim tokovima. Posljedice proglašenja pandemije Covid-19 u 2020. godini, negativno su se odrazile posebno na ugostiteljstvo i hotelijerstvo, te na prerađivačku industriju i promet, ali lančano nakon toga i na ostale djelatnosti. Ipak, krajem 2021. i tijekom 2022. godine, dolazi do oporavka gospodarstva, rasta izvoza i ukupnih gospodarskih aktivnosti, rasta broja zaposlenih i prosječnih plaća, kao i naplata poreza i doprinosa, ali i pad broja nezaposlenih osoba. No, određene posljedice iz tog razdoblja još uvijek su prisutne, a situaciju je dodatno pogoršao rat u Ukrajini.

U ovom dijelu Izvješća, na temelju rezultata ankete poslodavaca, date su projekcije poslodavaca za 2023. godinu u pogledu poslovanja, kao i potražnje za radnom snagom, tj. projekcija novog zapošljavanja radnika, pregled traženih zanimanja i kompetencija radnika, te mogućnosti organiziranja praktične nastave i osposobljavanja za učenike, studente i nezaposlene osobe.

U drugom dijelu Izvješća, koji će biti objavljen u prvom kvartalu 2023. godine, bit će objavljeni podatci o kretanjima na tržištu rada u Kantonu Središnja Bosna iz različitih izvora administrativnih podataka (Služba za zapošljavanje, Federalni zavod za zapošljavanje, Zavod za statistiku, Porezna uprava Federacije Bosne i Hercegovine, kantonalna ministarstva obrazovanja i dr.). Zajedno, ova dva izvještaja dat će potpuniju sliku za analizu kretanja i potreba na tržištu rada u Kantonu Središnja Bosna.

U skladu sa svojom politikom, Služba za zapošljavanje KSB objavljuje ovo izvješće na svom portalu www.szzksbsbk.com.ba i dostavlja institucijama i organizacijama relevantnim za oblast zapošljavanja i obrazovanja, te rezultate istraživanja, u skladu sa svojim nadležnostima i u suradnji sa općinskim ispostavama/biroima, koristi kao input za kreiranje politika i provođenje aktivnosti za stabilizaciju stanja na tržištu rada.

2. ANKETIRANJE POSLODAVACA U KANTONU SREDIŠNJA BOSNA 2022/2023

U okviru istraživanja tržišta rada u Kantonu Središnja Bosna, koje se provodi kao zajednička aktivnost sa Federalnim zavodom za zapošljavanje u cilju dobivanja kvantitativnih i kvalitativnih podataka potrebnih za adekvatno informiranje o trendovima na tržištu rada organizirano je istraživanje/anketiranje poslodavaca na adekvatnom reprezentativnom uzorku.

Kroz provođenje anketiranja poslodavaca, Služba, odnosno općinske ispostave/biroi ostvaruju neposrednu suradnju sa poslodavcima, stvaraju pretpostavke za jačanje svoje primarne uloge posredovanja u zapošljavanju i prikupljanju važnih podataka neophodnih za unapređenje usluga, razvoj politika i pružanje potpore na tržištu rada.

Cilj i zadatci anketiranja poslodavaca

Cilj istraživanja je prikupiti podatke izravno od poslodavaca o poslovanju i promjenama u zapošljavanju tijekom 2022. godine, te izražene poslovne procjene i potrebe za zapošljavanjem novih ili otpuštanjem postojećih radnika u 2023. godini kao i njihovu strukturu po zanimanjima, kvalifikacijama, stručnoj spremi i vještinama. Također, cilj je prikupiti i druge relevantne podatke potrebne za analizu kretanja na tržištu rada: način traženja novih radnika i rješavanje viška radnika, mogućnosti organiziranja stručnog osposobljavanja za nezaposlene osobe i praktične nastave za učenike i studente unutar poslovnih subjekata, kao i ocjene kvalitete usluga Službe za zapošljavanje iz perspektive poslodavaca.

Metodologija i uzorak

Metodom anketiranja u sklopu istraživanja tržišta rada ispitani su stavovi poslodavaca u Kantonu Središnja Bosna 2022/2023. Temeljem master uzorka od oko 870 poslodavaca, registriranih u Kantonu Središnja Bosna koji imaju pet (5) i više zaposlenih, razvrstanih po djelatnostima na male, srednje i velike poslodavce, dobivene od Porezne uprave Federacije BiH, metodom stratificiranog slučajnog odabira definiran je uzorak od 556 poslodavca (sa očekivanom stopom odgovora od 80%). Ova veličina uzorka, za razinu pouzdanosti od 95%, daje rezultate unutar margine pogreške od 2,5%.

U skladu sa praksom međunarodnih organizacija (ETF, CEDEFOP) uzorkom nisu obuhvaćeni poslodavci iz sljedećih djelatnosti: Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov; Javna uprava i obrana; Obrazovanje; Zdravstvena i socijalna zaštita.

Federalni zavod za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske i Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta ostvarili su suradnju prilikom dizajniranja upitnika, te se može reći da je ovo istraživanje tržišta rada koje je provedeno na razini Bosne i Hercegovine.

Tijekom anketiranja korišten je elektronički upitnik s trenutačnim unosom podataka u bazu putem računala ili tableta (CAPI/TAPI Computer/Tablet Assisted Personal Interviewing). Anketiranje je provedeno uz koordinaciju Federalnog zavoda za zapošljavanje od strane 14 obučanih anketara iz općinskih ispostava/biroa. Prikupljanje podataka organizirano je u zadnjem kvartalu 2022. godine.

Pitanja u upitniku su razvrstana u sljedeće tematske cjeline:

- Opći podatci
- Ocjena poslovanja i poteškoće u zapošljavanju radnika u 2022. godini
- Procjena poslovanja i zapošljavanje radnika u 2023. godini
- Mogućnosti organiziranja obuka za nezaposlene osobe i praktične nastave za učenike i studente
- Suradnja sa Službom za zapošljavanje

Struktura anketiranih poslodavaca

Nakon analize kvalitete prikupljenih podataka, odgovori 524 poslodavaca bili su upotrebljivi, te su poslužili za prezentaciju rezultata i izvođenje zaključaka. Odaziv poslodavaca bio je 89%, a broj prikupljenih upitnika u potpunosti je u skladu s brojem potrebnim za valjanu analizu. Najviše poslodavaca anketirano je u općini Vitez (96 ili 18,3% uzorka) i općini Travnik (94 ili 17,9% uzorka), što je u skladu s veličinom i ekonomskom snagom ove dvije općine. Najveći broj subjekata u uzorku su društva s ograničenom odgovornošću (75,2%), s najvećim udjelom onih koji su registrirani u općini Vitez (80) i općini Travnik (62), a zatim slijede obrti (16,6%) koji su također najzastupljeniji u ove dvije općine.

T1 Struktura poslodavaca prema vrsti organizacije

Općine	DD	DNO	DOO	JU	JP	PZU	NVO	Obrt	Ukupno
BUGOJNO	1		64	1		1		6	73
BUSOVAČA		1	21		1			6	29
DONJI VAKUF	3		8	1	1	1		2	16
FOJNICA	2		7	1	1			1	12
GORNJI VAKUF-USKOPLJE			24		3	1		6	34
JAJCE	1		33	1				6	41
KISELJAK	1		52		1	2		18	74
KREŠEVO			18					1	19
NOVI TRAVNIK	1	2	25	1	1	1		5	36
TRAVNIK		1	62	2	1	1	1	26	94
VITEZ		1	80	1	1	2	1	10	96
Ukupno	9	5	394	8	10	9	2	87	524
%	1,7%	1,0%	75,2%	1,5%	1,9%	1,7%	0,4%	16,6%	100,0%

DNO Društvo sa neograničenom solidarnom odgovornošću

JP Javno preduzeće

DOO Društvo sa ograničenom odgovornošću (d.o.o.)

UG Udruženje građana

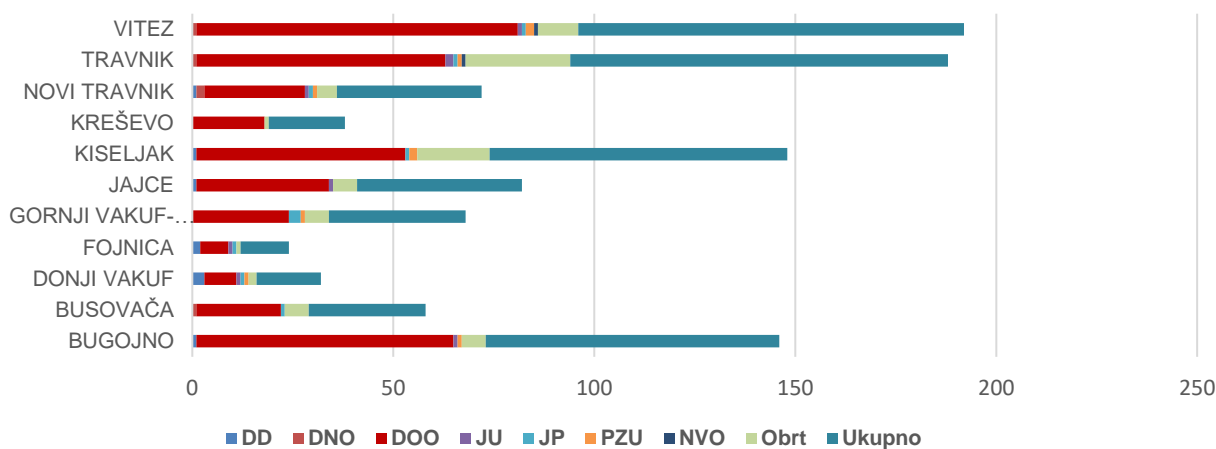
DD Dioničarsko društvo (d.d.)

Obrt Obrt

JU Javna Ustanova (JU)

PZU Privatna zdravstvena ustanova

G1 Struktura poslodavaca prema vrsti organizacije

U ovom izvješću određeni podatci tabelarno su prikazani po grupama djelatnosti kako slijedi: građevinarstvo (F), industrijske djelatnosti (B, C, D i E), trgovina (G) i uslužne djelatnosti (H, I, J, K, L, M, N, R i S). Promatrajući skupine djelatnosti, od 524 anketirana poslodavaca najviše je poslodavaca iz industrijske djelatnosti (40,1%), slijede poslodavci iz uslužne djelatnosti (26,7%) zatim trgovine (26,1%) te graditeljstva (7,1%).

T2 Struktura poslodavaca po grupama djelatnosti

Općina	Građevinarstvo	Industrijske djelatnosti	Trgovina	Uslužne djelatnosti	Ukupno
BUGOJNO	3	30	21	19	73
BUSOVAČA	3	15	5	6	29
DONJI VAKUF	0	10	2	4	16
FOJNICA	0	6	5	1	12
G. VAKUF-USKOPLJE	3	17	7	7	34
JAJCE	8	15	6	12	41
KISELJAK	9	26	28	11	74
KREŠEVO	1	12	3	3	19
NOVI TRAVNIK	0	15	9	12	36
TRAVNIK	7	35	14	38	94
VITEZ	3	29	37	27	96
Ukupno	37	210	137	140	524
%	7,1%	40,1%	26,1%	26,7%	100,0%

Prema veličini, od 524 anketirana poslodavaca najviše je malih poslodavaca (44,1%). Mikropoduzeća (od 10 do 50 zaposlenih) su zastupljena u procentualnoj vrijednosti od 39,9%. Slijede srednja poduzeća s 11,8% te velika poduzeća (preko 250 radnika) sa 4,2%.

T3 Struktura poslodavaca po veličini

Općina	Mikro poduzeća (do 10 radnika)	Mala poduzeća (od 10 do 50 radnika)	Srednj poduzeća (od 50 do 250 radnika)	Velika poduzeća (preko 250 radnika)	Ukupno
BUGOJNO	29	37	7	0	73
BUSOVAČA	7	18	3	1	29
DONJI VAKUF	7	6	3	0	16
FOJNICA	5	4	1	2	12
G. VAKUF-USKOPLJE	13	14	5	2	34
JAJCE	15	19	5	2	41
KISELJAK	39	22	12	1	74
KREŠEVO	4	12	2	1	19
NOVI TRAVNIK	14	17	2	3	36
TRAVNIK	39	39	9	7	94
VITEZ	37	43	13	3	96
Ukupno	209	231	62	22	524
%	39,9%	44,1%	11,8%	4,2%	100,0%

Poslodavci su u vrijeme provođenja ankete (listopad, studeni i prosinac 2022. godine) zapošljavali ili angažirali 25.477 radnika što je činilo 49% od ukupnog broja zaposlenih u zadnjem kvartalu 2022. godine (average 52.106 zaposlenih) u Kantonu Središnja Bosna, od toga je 56,4% muškaraca i 43,6% žena. Kada gledamo po općinama uočavamo da je najveći udio žena u broju zaposlenih zabilježen u općinama Novi Travnik i Travnik (52% i 55%), što je očekivano s obzirom

na sudjelovanje većeg broja poduzeća u kojima je zastupljenija ženska radna snaga (uslužne djelatnosti, tekstilna industrija, proizvodnja odjeće i obuće).

Udio mladih u ukupnom broju radnika kod anketiranih poslodavaca je 7.077 ili 27,8%, što znači da je prosječno svaki četvrti radnik mlađi od 30 godina. Od 7.077 radnika iz kategorije mladih, 44,1% su žene.

Od ukupno 25.477 zaposlenih kod anketiranih poslodavaca, 1.150 radnika ili 4,5% su radnici stariji od 60 godina, čija će radna mjesta biti upražnjena u razdoblju do pet (5) godina zbog odlaska u mirovinu. Od 1.150 radnika u dobi od 60 i više godina 327 ili 28,4% su žene.

T4 Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja po dobnim grupama i spolu

Općina	Ukupan broj radnika	Od toga žena	% žena u ukupnom broju radnika u općini	Broj radnika mlađih od 30 godina	% mladih u ukupnom broju radnika	Od toga žena	Broj radnika starijih od 60	% starijih od 60 u ukupnom broju radnika	Od toga žena
BUGOJNO	2.059	994	48%	458	22%	247	62	3%	17
BUSOVAČA	881	214	24%	236	27%	11	7	1%	0
DONJI VAKUF	403	105	26%	167	41%	24	23	6%	10
FOJNICA	761	343	45%	266	35%	127	4	1%	0
G. VAKUF- USKOPLJE	1.632	480	29%	352	22%	112	73	4%	16
JAJCE	2.292	719	31%	717	31%	197	92	4%	9
KISELJAK	2.023	495	24%	495	24%	43	206	10%	7
KREŠEVO	857	224	26%	213	25%	84	34	4%	10
NOVI TRAVNIK	2.488	1.289	52%	822	33%	581	186	7%	5
TRAVNIK	6.533	3.622	55%	1.786	27%	747	376	6%	234
VITEZ	5.548	2.613	47%	1.565	28%	946	87	2%	19
Ukupno	25.477	11.098	43,6%	7.077	27,8%	3.119	1.150	4,5%	327

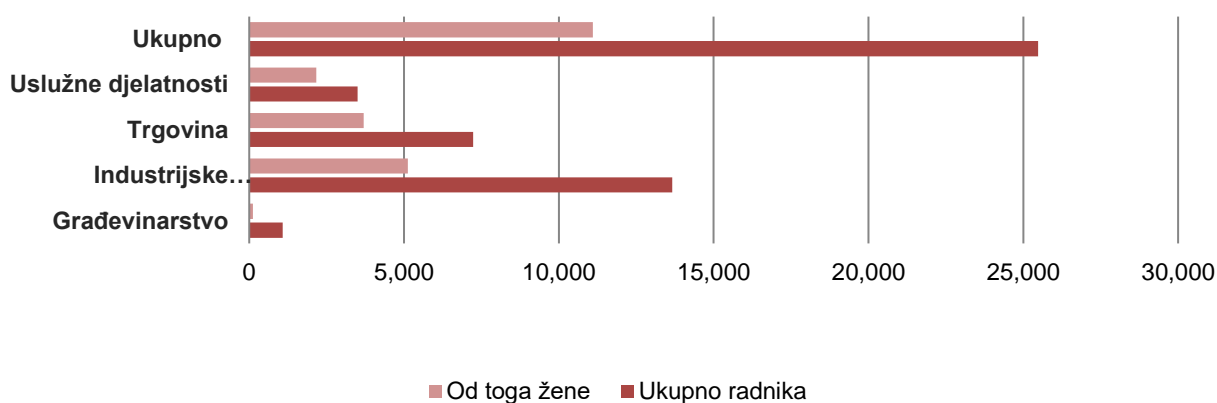
Gledano po skupinama djelatnosti, od ukupnog broja radnika kod anketiranih poslodavaca, najviše radnika zaposleno je u industrijskim djelatnostima 13.667 ili 53,6%, a zatim u trgovini s ukupno 7.230 radnika ili 28,4%. Među anketiranim poslodavcima ukupno je 3.503 radnika ili 13,7% u sektoru usluga, a najmanje je zaposlenih u sektoru građevinarstva 1.078 ili 4,2%.

T5 Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja po djelatnostima

Djelatnost	Ukupno radnika	%	Od toga žene	% žena
Građevinarstvo	1.078	4,2%	115	10,7%
Industrijske djelatnosti	13.667	53,6%	5.127	37,5%
Trgovina	7.230	28,4%	3.695	51,1%
Uslužne djelatnosti	3.503	13,7%	2.161	61,7%
Ukupno	25.478	100,0%	11.098	43,6%

Spolna struktura radnika kod anketiranih poslodavaca odgovara spolnoj strukturi ukupnog broja zaposlenih u Federaciji Bosne i Hercegovine prema podacima Federalnog zavoda za statistiku.¹

G5 Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja po djelatnostima

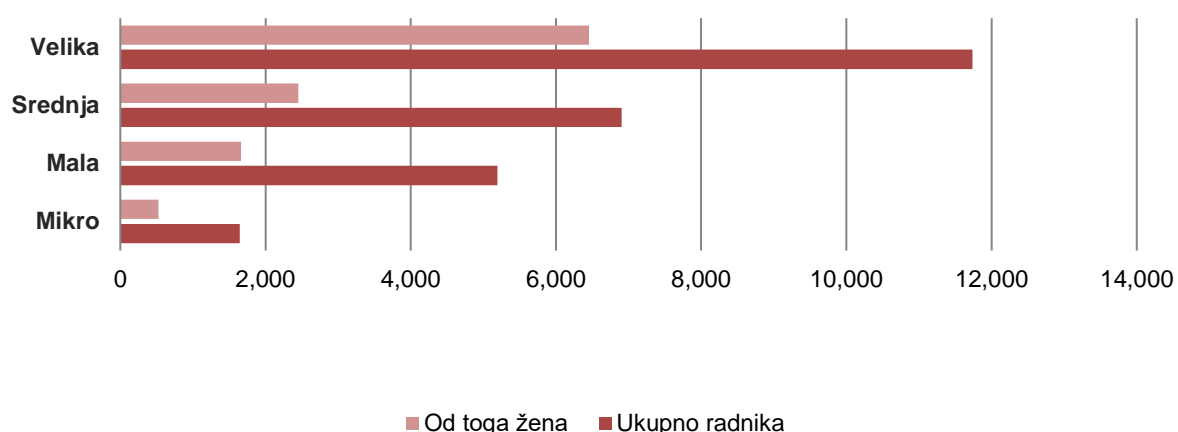

¹Federalni zavod za statistiku, Kantoni u brojkama 2022. godine, Kanton Središnja Bosna, <https://fzs.ba/wp-content/uploads/2022/06/6.pdf>

Promatrano prema veličini poslodavaca u velikim poduzećima zaposleno je 46,1% od ukupnog broja zaposlenih u anketiranim poduzećima. Slijede poduzeća srednje veličine sa 27,1%, mala poduzeća (od 10 do 50 radnika) sa 20,4% i mikro poduzeća sa 6,5% zaposlenih radnika.

T6 Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja po veličini poslodavca				
Veličina poslodavca	Ukupno radnika	%	Od toga žena	%
Mikro	1.644	6,5%	525	31,9%
Mala	5.193	20,4%	1.664	32,0%
Srednja	6.903	27,1%	2.454	35,5%
Velika	11.737	46,1%	6.455	55,0%
Ukupno	25.477	100,0%	11.098	43,6%

G6 Pregled broja radnika zaposlenih kod poslodavaca prilikom anketiranja po veličini poslodavca

Promatrajući pojedinačne djelatnosti, najviše radnika, u apsolutnim i postotkovnim vrijednostima, ima poslodavaca iz djelatnosti C - prerađivačka industrija (12.144 ili 47,7%) i djelatnosti G - trgovina (7.230 ili 28,4%). Zatim slijede djelatnost R – umjetnost i zabava (1.766 ili 6,9%), te građevinska djelatnost (F) i (B) rudarstvo (4,2% i 3,9%). Vrijednosti djelatnosti H – promet, skladištenje u ispitanom uzorku je 2,9% zaposlenih, zatim u ugostiteljstvu – I je u vrijednosti 2,0%. Druge djelatnosti su zastupljene u manjim vrijednostima.

Struktura zaposlenih kod anketiranih poslodavaca odgovara podacima Federalnog zavoda za statistiku. Na temelju ove usporedbe može se zaključiti da ispitanii uzorak u većoj mjeri odražava stvarno stanje gospodarstva, te da se rezultati istraživanja mogu generalizirati za cjelokupnu populaciju.

Po pojedinim djelatnostima, postotak sudjelovanja žena veći je u sljedećim djelatnostima: umjetnost, zabava i rekreacija (91,2%), trgovina (51,1%), stručne naučne i tehničke djelatnosti 47,9%, prerađivačka industrija (41,1%) i ugostiteljstvo (54,9%).

Kada promatramo udio mladih u ukupnom broju radnika vidimo da je u djelatnosti S –ostale uslužne djelatnosti najveći postotak sudjelovanja mladih u vrijednosti od 66%, zatim u djelatnosti R – umjetnost, zabava i rekreacija sudjeluju sa 52,7%, slijedi I – ugostiteljstvo sa 33%, J – informacije i komunikacije sa 30% i ostale djelatnosti sa sudjelovanjem mladih u manjim postotkovnim vrijednostima.

T7 Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja po djelatnostima

Djela-tnost	Broj poslodavaca	Ukupan broj radnika	Od toga žena	Udio žena u ukupnom broju radnika	Broj radnika mlađih od 30	Udio mladih u ukupnom broju radnika	Od toga žena	Broj radnika starijih od 60	Udio starijih od 60 u ukupnom broju radnika	Od toga žena
C	180	12.144	4.990	41,1%	3.172	26,1%	883	364	3,0%	74
G	137	7.230	3.695	51,1%	1.944	26,9%	1.210	506	7,0%	231
R	12	1.766	1.611	91,2%	931	52,7%	845	13	0,7%	6
F	37	1.078	115	10,7%	236	21,9%	16	110	10,2%	2
B	8	1.003	63	6,3%	237	23,6%	15	91	9,1%	6
H	29	742	116	15,6%	191	25,7%	15	24	3,2%	0
I	60	521	286	54,9%	172	33,0%	91	7	1,3%	0
E	18	471	71	15,1%	48	10,2%	3	21	4,5%	5
J	10	195	53	27,2%	59	30,3%	11	2	1,0%	0
M	14	96	46	47,9%	20	20,8%	14	8	8,3%	1
N	5	77	11	14,3%	12	15,6%	2	1	1,3%	0
L	5	59	22	37,3%	17	28,8%	4	2	3,4%	2
D	4	48	3	6,3%	7	14,6%	1	1	2,1%	0
S	5	47	16	34,0%	31	66,0%	9	0	0,0%	0
Ukupno	524	25.477	11.098	43,6%	7.077	27,8%	3.119	1.150	4,51%	327

B – Rudarstvo

G - Trgovina

L – Poslovanje nekretninama

C – Prerađivačka industrija

H – Promet, skladištenje

M- Stručne, naučne i tehničke djelatnosti

D – Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom

I – Ugostiteljstvo

N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti

E – Snabdijevanje vodom

J – Infomacije i komunikacije

R – Umjetnost, zabava i rekreacija

F – Građevinarstvo

K - Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja

S – Ostale uslužne djelatnosti

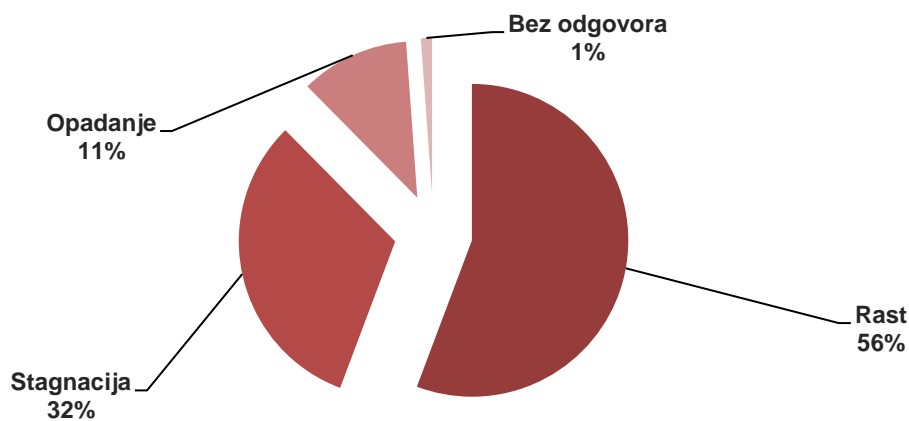
3. TRENDVI POSLOVANJA U 2022. GODINI

Obujam poslovanja i finansijski rezultat poslovanja u 2022. godini

Od 524 anketirana poslodavaca, njih 292 ili 55,7%, odgovorilo je da su imali rast obujma poslovanja (proizvodnja, prodaja i usluge) u 2022. godini u odnosu na prošlu 2021. godinu. Stagnaciju obujma poslovanja bilježi 31,9%, dok je pad poslovanja iz stratificiranog uzorka zabilježilo 11,3% poslodavaca.

T8 Ocjena obujma poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2022. godini u odnosu na prethodnu 2021. godinu		
Ocjena	Broj poslodavaca u 2022. godini	%
Rast	292	55,7%
Stagnacija	167	31,9%
Opadanje	59	11,3%
Bez odgovora	6	1,1%
Ukupno	524	100,0%

G8 Ocjena obujma poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2022. godini u poređenju sa prethodnom godinom

Gledajući po djelatnostima, najviše poslodavaca iz građevinske djelatnosti izjasnilo se da su imali povećanje obujma poslovanja 59,5%, zatim iz skupine uslužne djelatnosti 58,6%. Trend slijede poslodavci iz industrijske djelatnosti 57,1% i na kraju poslodavci iz djelatnosti trgovine sa rastom u iznosu od 52,2%.

T9 Ocjena obujma poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2022. godini po grupama djelatnosti									
Ocjena	Građevinska djelatnost	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	% Ukupno
Rast	22	59,5%	117	57,1%	71	52,2%	82	58,6%	56,4%
Stagnacija	13	35,1%	59	28,8%	48	35,3%	47	33,6%	32,2%
Opadanje	2	5,4%	29	14,1%	17	12,5%	11	7,9%	11,4%
Ukupno	37	100,0%	205	100,0%	136	100,0%	140	100,0%	100,0%

Od ukupnog broja anketiranih poslodavaca na razini KSB rast obujma poslovanja u vrijednostima većim od 50% u 2022.godini, iskazali su poslodavci iz općina: Bugojno, Fojnica, Gornji Vakuf-Uskoplje, Jajce, Novi Travnik, Travnik i Vitez. Poslodavci iz općina Donji Vakuf i Kiseljak su u većoj vrijednosti iskazali stagnaciju poslovanja, dok su poslodavci iz općina Busovača iskazali opadanje obujma poslovanja u vrijednosti od (24,1%).

T10 Ocjena obujma poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2022. godini po općinama						
Općine	Rast	%	Stagnacija	%	Opadanje	%
BUGOJNO	40	54,8%	25	34,2%	8	11,0%
BUSOVAČA	12	41,4%	10	34,5%	7	24,1%
DONJI VAKUF	5	33,3%	8	53,3%	2	13,3%
FOJNICA	7	58,3%	5	41,7%	0	0,0%
GORNJI VAKUF-USKOPLJE	21	65,6%	4	12,5%	7	21,9%
JAJCE	27	65,9%	11	26,8%	3	7,3%
KISELJAK	30	40,5%	32	43,2%	12	16,2%
KREŠEVO	9	50,0%	7	38,9%	2	11,1%
NOVI TRAVNIK	25	69,4%	10	27,8%	1	2,8%
TRAVNIK	64	68,8%	20	21,5%	9	9,7%
VITEZ	52	54,7%	35	36,8%	8	8,4%
Ukupno	292	56,4%	167	32,2%	59	11,4%

Kada je riječ o ocjeni financijskih rezultata poslovanja u 2022. godini, na razini Kantona Središnja Bosna većina poslodavaca (55%) iskazala je rast financijskog rezultata. Ovi rezultati korespondiraju s podacima iz obujma poslovanja, što sve upućuje na poboljšanje i stabilizaciju gospodarskih prilika u 2022. godini. Samo 11,3% poslodavaca imalo je pad financijskog rezultata, što je napredak s obzirom da je u 2021. godini, prema podacima Federalnog zavoda za statistiku na razini Federacije 14,8% poslodavaca prijavilo pad financijskog rezultata.²

T11 Ocjena financijskih rezultata u 2022. godini u odnosu na prethodnu 2021. godinu

Ocjena	Broj poslodavaca u 2022. godini	%
Rast	288	55,0%
Stagnacija	165	31,5%
Opadanje	59	11,3%
Bez odgovora	12	2,3%
Ukupno	524	100,0%

Iz perspektive skupine djelatnosti, 59,5% poslodavaca iz građevinske djelatnosti izjavilo je da su imali rast financijskog rezultata, u skupini Industrijske djelatnosti 58,9% poslodavaca, zatim slijede poslodavci iz skupine uslužnih djelatnosti sa 54,3% i djelatnosti trgovine sa 53,3%. Kada je riječ o padu financijskog rezultata, 15,6% poslodavaca iz trgovačke djelatnosti zabilježilo je pad, što je znatno manje nego prethodne godine kada je taj pokazatelj iznosio 26%. (Istraživanje tržišta rada 202/2021, FZZZ)³.

T12 Ocjena financijskih rezultata u 2022. godini po grupama djelatnosti u odnosu na prethodnu godinu

Ocjena	Građevinska djelatnost	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	% Ukupno
Rast	22	59,5%	119	58,9%	72	53,3%	75	54,3%	56,3%
Stagnacija	13	35,1%	59	29,2%	42	31,1%	51	37,0%	32,2%
Opadanje	2	5,4%	24	11,9%	21	15,6%	12	8,7%	11,5%
Ukupno	37	100,0%	202	100,0%	135	100,0%	138	100,0%	100,0%

²Federalni zavod za statistiku, Kantoni u brojkama 2022. godine, Kanton Središnja Bosna, <https://fzs.ba/wp-content/uploads/2022/06/6.pdf>

³220330 Istraživanje tržišta rada u FBiH 2021 - 2022_compressed (1)-compressed(1).pdf, fzzz.ba

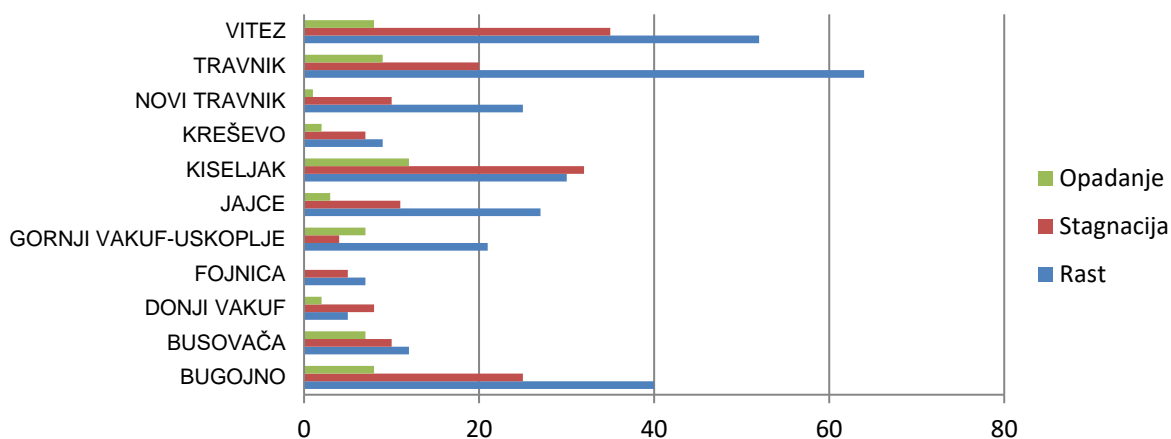
Najveći broj anketiranih poslodavaca u gotovo svim općinama iskazao je rast financijskog rezultata. Poslodavci koji su iskazali povećanje financijskog rezultata preko 50% su iz općina: Bugojno, Fojnica, Gornji Vakuf-Uskoplje, Jajce, Kreševo, Novi Travnik, Travnik i Vitez. 64,3% poslodavca iz općine Donji Vakuf bilježe stagnaciju financijskih rezultata. Pad financijskog rezultata zabilježili su poslodavci iz općine Busovača, odnosno njih (24,1%) od ukupnog broja anketiranih iz te općine, izjavili da su imali pad u 2022. godini.

T13 Ocjena financijskih rezultata poslovanja u 2022.godini po općinama

Općine	Rast	%	Stagnacija	%	Opadanje	%	Ukupno
BUGOJNO	44	60,3%	21	28,8%	8	11,0%	73
BUSOVAČA	12	41,4%	10	34,5%	7	24,1%	29
DONJI VAKUF	3	21,4%	9	64,3%	2	14,3%	14
FOJNICA	9	75,0%	2	16,7%	1	8,3%	12
GORNJI VAKUF-USKOPLJE	23	74,2%	3	9,7%	5	16,1%	31
JAJCE	27	65,9%	13	31,7%	1	2,4%	41
KISELJAK	30	40,5%	32	43,2%	12	16,2%	74
KREŠEVO	9	52,9%	6	35,3%	2	11,8%	17
NOVI TRAVNIK	20	58,8%	12	35,3%	2	5,9%	34
TRAVNIK	63	67,7%	20	21,5%	10	10,8%	93
VITEZ	48	51,1%	37	39,4%	9	9,6%	94
Ukupno	288	56,3%	165	32,2%	59	11,5%	512

Navedeni podatci o opsegu poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) i financijskim rezultatima anketiranih poslodavaca jasno ukazuju na stabilizaciju prilika u gospodarstvu u 2022. godini, te pozitivne trendove u poslovanju, što se izravno odražava i na tržište rada.

G10 Ocjena financijskih rezultata u 2022. godini u odnosu na 2021. godinu po općinama

Ocjena kvaliteta znanja i vještina trenutačno zaposlenih radnika

S ciljem analize mogućnosti osposobljavanja zaposlenika za razvoj nedostajućih kompetencija – interno u poduzeću ili u suradnji s javno priznatim organizatorima obrazovanja odraslih, poslodavci su ocjenjivali u kojoj su mjeri zadovoljni kompetencijama radnika koje zapošljavaju, na skali od 1 (potpuno nezadovoljan) do 5 (potpuno zadovoljan). U kontekstu procjene kvalitete znanja i vještina trenutačno zaposlenih radnika, poslodavci su ocijenili sa trećom kategorijom (niti zadovoljni niti nezadovoljni) znanje i vještine trenutačno zaposlenih. Temeljem zabilježenih vrijednosti vidimo da postoji potreba za osposobljavanjem zaposlenika u nedostajućim kompetencijama.

T14 Ocjena kvaliteta kvalifikacija, znanja i vještina radnika prema EU okviru kompetencija (veličina uzorka N = 524)

EU okvir kompetencija	Bez odgovora	Nije primjenjivo / relevantno	5 (U potpunosti zadovoljan)	4 (Zadovoljan)	3 (Niti zadovoljan niti nezadovoljan)	2 (Nezadovoljan)	1 (U potpunosti nezadovoljan)
Komunikacija na maternjem jeziku (O1)	0,2%	18,5%	11,4%	27,2%	28,0%	10,8%	3,9%
Komunikacija na stranom jeziku (O2)	0,0%	18,7%	11,4%	27,2%	28,0%	10,8%	3,9%
Matematička pismenost i osnovne kompetencije u nauci i tehnologiji (O3)	0,2%	18,8%	11,2%	27,3%	27,9%	10,8%	3,9%
Digitalne kompetencije (O4)	0,2%	18,5%	11,5%	27,1%	27,9%	10,9%	3,9%
Sposobnost učenja (O5)	0,2%	18,8%	11,4%	27,1%	27,9%	10,7%	3,9%
Međuljudske i socijalne kompetencije (O6)	0,2%	18,6%	11,4%	27,1%	27,9%	10,9%	3,9%
Poduzetništvo i samoinicijativnost (O7)	0,2%	18,9%	11,5%	27,4%	27,4%	10,7%	3,9%
„Smisao“ za kulturu i izražavanje kroz kulturu (O8)	0,2%	17,8%	11,6%	27,7%	27,7%	11,0%	4,0%

4. PROBLEMI U ZAPOŠLJAVANJU I PRONALASKU NOVIH RADNIKA U 2022. GODINI

Od anketirana 524 poslodavaca (49% ispitanika) se izjasnilo da su u 2022. godini imali problema u zapošljavanju i pronalaženju potrebnih radnika određenog profila, što ukazuje na izraženost problema neusklađenosti ponude i potražnje na tržištu rada. Unatoč velikom broju evidentiranih nezaposlenih osoba različitih kvalifikacija, poslodavci ističu kako su tijekom 2022. godine imali određenih problema prilikom zapošljavanja i pronalaska novih radnika.

Posebno pogođene skupine djelatnosti su Uslužne djelatnosti, gdje je 53,1% poslodavaca izjavilo da je imalo problema s pronalaskom potrebnih radnika u 2022. godini, kao i poslodavci iz industrijske djelatnosti 51%. Poslodavci iz djelatnosti građevinarstva (45,9%), trgovine (41,8%) također su imali problema u pronalaženju potrebne radne snage, ali u nešto manjim iskazanim procentualnim vrijednostima.

U ovom poglavlju dani su odgovori koji se odnose na razloge koji poslodavcima otežavaju pronalazak adekvatnih radnika, broj tih radnika i zanimanja s kojima su se našli u ovoj situaciji.

T15 Broj poslodavaca s problemima u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika u 2022. godini po grupama djelatnosti

Grupa djelatnosti	Da	%	Ne	%	Bez odgovora	%	Ukupno
Građevinarstvo	17	45,9%	20	54,1%	0	0,0%	37
Industrijske djelatnosti	106	51,0%	102	49,0%	0	0,0%	208
Trgovina	56	41,8%	78	58,2%	0	0,0%	134
Uslužne djelatnosti	77	53,1%	62	42,8%	6	100,0%	145
Ukupno	256	48,9%	262	50,0%	6	100%	524

Navedenih 256 poslodavaca imalo je problema u zapošljavanju i pronalaženju 1.817 radnika odgovarajućeg zanimanja u 2022. godini. Prema stručnoj spremi najveći su problemi bili pri zapošljavanju i pronalasku KV radnika (74,7%) i radnika sa srednjim stručnom spremom (13,3%).

T16 Problemi u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika u 2022. godini po stručnoj spremi

Stručna sprema	Broj osoba	%
NKV - bez škole i nezavršena osnovna škola	51	0,6%
PKV, NSS - osnovna škola	2	6,4%
KV, VKV - srednja škola do 3 godine, majstorski ispit	1.428	74,7%
SSS - srednja škola od 4 i više godina i gimnazija	242	13,3%
VŠS - 1. stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	16	1,1%
VSS - fakultet (diplomirani), akademija	78	3,9%
Ukupno	1.817	100,0%

Poslodavci su u 2022. godini imali najviše poteškoća pri zapošljavanju i pronalaženju šivača i krojača (15,9%), zatim stolara 150 ili 10,4%, radnika za jednostavne poslove (7,8%), kuhara (8,1%) te obućarskih radnika (7,6%).

T17 Pregled procijenjenih najtraženijih zanimanja u 2022. godini

Zanimanje	Broj osoba	%
Šivač, krojač	229	15,9%
Stolar	150	10,4%
Radnik za jednostavne poslove	112	7,8%
Kuhar	110	7,6%
Obućarski radnik	106	7,4%
Zavarivač - varilac	91	6,3%
Vozač kamiona	89	6,2%
Prodavač - trgovac	87	6,0%
Konobar	78	5,4%
Bravar	74	5,1%
Oparater za unos podataka	62	4,3%
Mesar	42	2,9%
Mašinski tehničar	33	2,3%
Montažer	32	2,2%
Pomoćni radnik u proizvodnji	30	2,1%
Metaloglođač	30	2,1%
Tapetar	23	1,6%
Programer	22	1,5%
Zidar	21	1,5%
Pekar	20	1,4%

U građevinskoj djelatnosti poslodavci su najveći problem imali pri zapošljavanju i pronalasku sljedećih zanimanja: zidar (22,6% od ukupno traženih radnika u 2022. godini u ovoj djelatnosti), tesar (17,2%) i armirač (10,8%). U skupini industrijske djelatnosti to su grupa zanimanja obučarskih radnika, krojača i šivača (39,1%) zatim stolara (16,5%) i radnika za jednostavne poslove (11,2%). U trgovini to su bili prodavači - trgovci (31,5%), mesari (13,7%) i kuhari (12,7%), dok su u skupini uslužnih djelatnosti imali problem sa pronalazkom: konobara (36,3%), kuhara (25,7%) i operatera za unos podataka (20,5%).

T18 Pregled 10 najbrojnijih zanimanja sa kojima su poslodavci imali poteškoća u zapošljavanju po grupama djelatnosti u 2022. godini

Zanimanje	Broj osoba	%	Zanimanje	Broj osoba	%
Građevinarstvo - Ukupno	93	5,9%	Industrijske djelatnosti - Ukupno	908	57,5%
Zidar	21	22,6%	Obučarski radnik, krojač, šivač, pegler	355	39,1%
Tesar	16	17,2%	Stolar	150	16,5%
Armirač	10	10,8%	Radnik za jednostavne poslove	102	11,2%
Bravar	10	10,8%	Zavarivač - varilac	91	10,0%
Radnik za jednostavne poslove	10	10,8%	Bravar	64	7,0%
Građevinar	7	7,5%	Vozač kamiona	53	5,8%
Rukovalac građevinskim strojem	7	7,5%	Mašinski tehničar	37	4,1%
Građevinar	7	7,5%	Autoelektričar, Elektrotehničar	24	2,6%
Vozač kamiona	4	4,3%	Automehaničar	18	2,0%
Vodoinstalater	1	1,1%	Mehaničar elektroničar - CNC operater	14	1,5%
Trgovina - Ukupno	276	17,5%	Uslužne djelatnosti - Ukupno	303	19,2%
Prodavač - trgovac	87	31,5%	Konobar	110	36,3%
Mesar	42	15,2%	Kuhar	78	25,7%
Kuhar	35	12,7%	Operater za unos podataka	62	20,5%
Vozač kamiona	32	11,6%	Programer	22	7,3%
Pomoćni radnik	30	10,9%	Vozač autobusa	15	5,0%
Pekar	20	7,2%	IT Developer	5	1,7%
Skladišni radnik - magacioner	10	3,6%	Zaštitar	4	1,3%
Ekonomist	8	2,9%	Računovođa	3	1,0%
Administrativni radnik - službenik	7	2,5%	Grafički dizajner	2	0,7%
Komercijalist	5	1,8%	Repcioner	2	0,7%

Kao razloge koji su predstavljali prepreke i probleme u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika, poslodavci posebno ističu nedostatak kadrova sa traženim znanjem (56,7% poslodavaca s problemima u pronalasku radnika) što ukazuje na strukturnu i geografsku neusklađenost ponude i potražnje na tržištu rada.

Poslodavci također ističu nedostatak kadrova s odgovarajućim radnim iskustvom (46,4%) te nedostatak kadrova sa stručnim znanjima i vještinama potrebnim za radno mjesto (43,7%).

Nemogućnost zadovoljenja potreba radnika pojedinih zanimanja u proizvodnji treba, između ostalog, tražiti i u uvjetima koji se nude za rad, a ne samo u ograničenjima koja se odnose na obrazovni sustav ili osposobljenost radne snage.

T19 Razlozi koji su predstavljali prepreke u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika u 2022. godini

Razlozi	Broj poslodavaca	%
Nedostatak kadra sa traženim zanimanjem	143	56,7%
Nedostatak kadra s odgovarajućim radnim iskustvom	117	46,4%
Nedostatak kadra sa stručnim znanjem i vještinama potrebnim za radno mjesto	110	43,7%
Nezainteresovanost pojedinaca za rad na konkretnom radnom mjestu	104	41,3%
Opći ekonomski – privredni uvjeti	49	19,4%
Nezadovoljstvo kandidata ponuđenom visinom plate	44	17,5%
Poreska politika (visoka izdvajanja za poreze i doprinose)	37	14,7%
Nezadovoljstvo kandidata radnim vremenom i uvjetima rada	26	10,3%
Udaljenost radnog mjesta od mjesta boravišta/prebivališta kandidata	18	7,1%
Nedostatak podsticajnih sredstava za obuku i zapošljavanje	18	7,1%
Nedovoljno informacija o radnoj snazi	17	6,7%

Napomena: 252 poslodavaca je imalo prepreke u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika te su odgovorili na ovo pitanje. Postotci predstavljaju postotkovnu zastupljenost odabranog odgovora u odnosu na ovaj broj poslodavaca.

U kontekstu zapošljavanja radnika u 2022. godini 187 ili 35,7% anketiranih poslodavaca zapošljavalo je radnike izravno iz obrazovnog sustava, tj. nakon završene srednje opće ili tehničke škole ili više škole. Promatrano pojedinačno, većina ovih poslodavaca (49,2%) zapošljavala je radnike strukovne tehničke škole, zatim srednje opće škole (27,8%) i visoke škole sa (23,0%).

T20 Broj poslodavaca koji je u 2022. godini zapošljavao radnike izravno iz obrazovnog sustava

Odgovori	Iz opće srednje škole		Iz stručne tehničke škole		Sa univerziteta	
		%		%		%
Da	52	9,9%	92	17,6%	43	8,2%
Ne	420	80,2%	395	75,4%	417	79,6%
Bez odgovora	52	9,9%	37	7,1%	64	12,2%
Ukupno	524	100%	524	100%	524	100%

Analizirajući nedostatke tražitelja zaposlenja koji poslodavcima dolaze izravno iz obrazovnog sustava, poslodavci uglavnom ističu da takvim kandidatima za posao uglavnom nedostaju tehničke vještine ili vještine specifične za konkretno radno mjesto. Na drugom mjestu su nedostatak radnog iskustva, neadekvatnost obrazovnog sustava i loš odnos prema poslu.

Međutim, u slučaju kandidata koji kod poslodavaca dolaze s visokom stručnom spremom, u 66,3% slučajeva poslodavci smatraju da su adekvatno pripremljeni za rad.

T21 Nedostatci kod tražitelja posla koji dolaze iz obrazovnog sustava

Nedostaci	Opće škole	%	Stručne i tehničke škole	%	Univerziteti	%
Nedostaju potrebne tehničke vještine ili vještine specifične za posao	22	43,1%	48	57,8%	16	39,0%
Nedostaju potrebne vještine koje se odnose na osobnost, stav i ponašanje (komunikacijske, interpersonalne, upravljanje stresom i vremenom...)	8	15,7%	15	18,1%	3	7,3%
Vještine pismenosti/računanja	2	3,9%	2	2,4%	1	2,4%
Neprilagođeni sistem obrazovanja	13	25,5%	30	36,1%	10	24,4%
Loš stav prema radu ili nedostatak motivacije (npr. loša radna etika, točnost, maniri)	14	27,5%	22	26,5%	3	7,3%
Nedostatak radnog iskustva / životnog iskustva ili zrelosti (uključujući opće znanje)	17	33,3%	28	33,7%	13	31,7%
Tražitelji posla iz obrazovnog sustava bili su adekvatno pripremljeni za rad	13	25,5%	20	24,1%	19	46,3%

Napomena: Broj poslodavaca koji su se izjasnili da zapošljavaju radnike izravno iz obrazovnog sustava, iz opće srednje škole 51, 83 iz stručnih i tehničkih škola te 41 poslodavac sa fakulteta. Postotci predstavljaju postotnu zastupljenost odabrane težine u odnosu na broj poslodavaca koji su odgovorili na ovo pitanje, odnosno zapošljavali tražioce posla izravno iz obrazovnog sustava.

5. PROCJENA POSLOVANJA U 2023. GODINI

Procjena obujma poslovanja i finansijskih rezultata za 2023. godinu

Na pitanje očekivanja za 2023. godinu, vezano za ključne pokazatelje poslovanja, 326 poslodavaca ili 62,2% je odgovorilo da očekuje rast finansijskih rezultata, te 328 ili 62,6% poslodavaca da očekuje rast obujma poslovanja, tj. proizvodnje, prodaje i usluga. Da će obujam poslovanja stagnirati procijenilo je 27,1% poslodavaca iz uzorka. Isti broj poslodavaca (27,1%) procijenio je i stagnaciju finansijskih rezultata. Tek 9,2% poslodavaca očekuje pad obujma poslovanja i pad finansijskih rezultata u 2023. godini. Navedeno ukazuje na značajan oporavak gospodarstva i potvrđuje pozitivna očekivanja poslodavaca iznesena u prošloj anketi Federalnog zavoda za zapošljavanje, Istraživanje tržišta rada 2021/2022.⁴

T22 Očekivanja poslodavaca po pitanju ključnih pokazatelja poslovanja u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu.

Ocjena	Broj poslodavaca - obujam poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge)	%	Broj poslodavaca - finansijski rezultat	%
Rast	328	62,6%	326	62,21%
Stagnacija	142	27,1%	141	26,91%
Opadanje	48	9,2%	49	9,35%
Bez odgovora	6	1,1%	8	1,53%
Ukupno	524	100,0%	524	100,0%

Najveći postotkovni rast obujma poslovanja (proizvodnja, prodaja i usluge) predviđaju poslodavci iz građevinske djelatnosti (67,6%), zatim uslužne djelatnosti (66,2%), industrijske djelatnosti (64,9%) , te poslodavci iz oblasti trgovine u nešto manjim predviđanjima rasta od (56,9%).

T23 Očekivani obujam poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2023. godini po grupama djelatnosti

Ocjena	Građevinska djelatnost	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	% Ukupno
Rast	25	67,6%	133	64,9%	78	56,9%	92	66,2%	63,3%
Stagnacija	10	27,0%	51	24,9%	44	32,1%	37	26,6%	27,4%
Opadanje	2	5,4%	21	10,2%	15	10,9%	10	7,2%	9,3%
Ukupno	37	100,0%	205	100,0%	137	100,0%	139	100,0%	100,0%

⁴220330 Istraživanje tržišta rada u FBiH 2021 - 2022_compressed (1)-compressed(1).pdf, fzzz.ba

Kod prognoziranja rasta obujma poslovanja (proizvodnja, prodaja i usluge) gledano po općinama, pokazatelji korenspondiraju pokazateljima financijskih rezultata koje poslodavci očekuju za 2023. godinu.

T24 Očekivani obujam poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2023. godini po općinama						
Općine	Rast	%	Stagnacija	%	Opadanje	%
BUGOJNO	47	64,4%	20	27,4%	6	8,2%
BUSOVAČA	14	48,3%	9	31,0%	6	20,7%
DONJI VAKUF	9	56,3%	6	37,5%	1	6,3%
FOJNICA	7	63,6%	4	36,4%		0,0%
GORNJI VAKUF-USKOPLJE	11	36,7%	6	20,0%	13	43,3%
JAJCE	24	58,5%	16	39,0%	1	2,4%
KISELJAK	31	41,9%	34	45,9%	9	12,2%
KREŠEVO	9	50,0%	7	38,9%	2	11,1%
NOVI TRAVNIK	24	66,7%	11	30,6%	1	2,8%
TRAVNIK	78	83,0%	13	13,8%	3	3,2%
VITEZ	74	77,1%	16	16,7%	6	6,3%
Ukupno	328	63,3%	142	27,4%	48	9,3%

Iz perspektive skupine djelatnosti, 67,6% poslodavaca u građevinarstvu izjavilo je da predviđaju rast financijskih rezultata, zatim slijede poslodavci iz industrijske djelatnosti (65,2%) te poslodavci iz uslužnih djelatnosti sa (63%). Poslodavci iz skupine trgovačke djelatnosti također predviđaju rast financijskog rezultata u 2023. godini ali sa nešto manjim postotkom rasta (59,1%).

T25 Očekivani financijski rezultati poslovanja u 2023. godini po grupama djelatnosti									
Ocjena	Građevinska djelatnost	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	% Ukupno
Rast	25	67,6%	133	65,2%	81	59,1%	87	63,0%	63,2%
Stagnacija	10	27,0%	52	25,5%	39	28,5%	40	29,0%	27,3%
Opadanje	2	5,4%	19	9,3%	17	12,4%	11	8,0%	9,5%
Ukupno	37	100,0%	204	100,0%	137	100,0%	138	100,0%	100,0%

U općinama Travnik (80,9%) i Vitez (76,0%) poslodavci očekuju znatno veće povećanje finansijskih rezultata u 2023. godini u poređenju sa drugim općinama našeg Kantona. Slijede općine Novi Travnik (66,7%), Fojnica (63,6%), Bugojno (65,8%), Jajce (58,5%) i Donji Vakuf (53,3%).

Poslodavci iz općina Busovača (46,4%), Gornji Vakuf – Uskoplje (43,3%), Kiseljak (41,9%) i Kreševo (50%), također očekuju povećanje finansijskog rezultata ali u nešto manjim vrijednostima.

T26 Očekivani finansijski rezultati poslovanja u 2023. godini po općinama						
Općine	Rast	%	Stagnacija	%	Opadanje	%
BUGOJNO	48	65,8%	19	26,0%	6	8,2%
BUSOVAČA	13	46,4%	8	28,6%	7	25,0%
DONJI VAKUF	8	53,3%	5	33,3%	2	13,3%
FOJNICA	7	63,6%	4	36,4%		0,0%
GORNJI VAKUF-USKOPLJE	13	43,3%	5	16,7%	12	40,0%
JAJCE	24	58,5%	17	41,5%		0,0%
KISELJAK	31	41,9%	34	45,9%	9	12,2%
KREŠEVO	9	50,0%	7	38,9%	2	11,1%
NOVI TRAVNIK	24	66,7%	11	30,6%	1	2,8%
TRAVNIK	76	80,9%	14	14,9%	4	4,3%
VITEZ	73	76,0%	17	17,7%	6	6,3%
Ukupno	326	62,2%	141	26,9%	49	9,4%

Procjena rasta plaća u 2023. godini

Upitnik je sadržavao i pitanje o plaći, s obzirom na to da je plaća jedan od važnih motivacijskih čimbenika na tržištu rada, uzrok napuštanja ili prihvatanja određenih poslova, ali i kao čimbenik koji je među prvima pogođen u kriznim situacijama.

U okviru upitnika poslodavci su odgovarali na pitanje o planovima povećanja plaća u 2023. godini za pojedine skupine zanimanja.

Na ovo pitanje odgovorilo je 515 poslodavaca ili 98,3% ispitanika. Od toga je 333 poslodavaca (63,5%) izjavilo da planira povećati plaće svojim radnicima u 2023. godini. Manje od trećine ispitanih poslodavaca ne očekuje povećanje plaća.

T27 Broj poslodavaca koji planiraju povećanje plaća u 2023. godini		
Ocjena	Broj poslodavaca	%
Da	333	63,5%
Ne	182	34,7%
Bez odgovora	9	1,7%
Ukupno	524	100,0%

U ukupnom broju poslodavaca koji su se izjasnili da će povećati plaće radnicima (333) u 2023. godini, 34,2% poslodavaca je iz Prerađivačke industrije, a slijede poslodavci iz trgovine (23,7%) i ugostiteljstva (13,5%). Poslodavci navode da će plaće povećati uglavnom za 10 posto.

T28 Broj poslodavaca s iskazanom procjenom rastom plata u 2023. godini po pojedinačnim djelatnostima

Općine	B	C	D	E	F	G	H	I	J	L	M	N	R	S	Σ
Bugojno		21	1	3	2	18	3	6	3		3	1	2		63
Busovač		13		1	2	4	1	1		1					23
D.Vakuf	1	3				1	1	1							7
Fojnica		3		1		2		1							7
G.Vakuf Uskoplje	1	12		1	3	6		3	2						28
Jajce	1	11			7	2	1	7					2		31
Kiseljak		5	1		1	2		2							11
Kreševo	1	5			1				1	1					9
N.Tavnik		1		2		3	1	1					1		9
Travnik	1	24		2	6	12	2	19			5	1	1	1	74
Vitez	2	16	1	1	3	29	7	4	2			1	2	3	71
Ukupno	7	114	3	11	25	79	16	45	8	2	8	3	8	4	333
a1	1,3%	21,8%	0,6%	2,1%	4,8%	15,1%	3,1%	8,6%	1,5%	0,4%	1,5%	0,6%	1,5%	0,8%	63,5%
a2	2,1%	34,2%	0,9%	3,3%	7,5%	23,7%	4,8%	13,5%	2,4%	0,6%	2,4%	0,9%	2,4%	1,2%	100,0%

^{a1} – U odnosu na ukupan broj poslodavaca u djelatnosti

^{a2} – U odnosu na ukupan broj poslodavaca koji su iskazali procjenu rasta plaća u 2023. godini

B – Rudarstvo	G - Trgovina	L – Poslovanje nekretninama
C – Prerađivačka industrija	H – Promet, skladištenje	M- Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
D – Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom	I – Ugostiteljstvo	N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
E – Snabdijevanje vodom	J – Infomacije i komunikacije	R – Umjetnost, zabava i rekreacija
F – Građevinarstvo	K - Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	S – Ostale uslužne djelatnosti

Najveći broj poslodavaca koji procjenjuju povećanje plaća u 2023. godini, preko 60% je iz općina: Bugojno, Gornji Vakuf – Uskoplje, Busovača, Travnik, Jajce, Vitez i Foynica. Poslodavci iz ostale četiri općine (Donji Vakuf, Kiseljak, Kreševo i Novi Travnik) ne očekuju porast plaća u 2023. godini, odnosno očekivanja su znatno manja.

T29 Broj poslodavaca koji planiraju povećanje plaća u 2023. godini po općinama

Općine	Da	%	Ne	%	Bez odgovora	%	Ukupno
BUGOJNO	63	85,1%	9	12,2%	2	2,7%	74
GORNJI VAKUF-USKOPLJE	28	82,4%	5	14,7%	1	2,9%	34
BUSOVAČA	23	79,3%	6	20,7%		0,0%	29
TRAVNIK	74	78,7%	18	19,1%	2	2,1%	94
JAJCE	31	75,6%	10	24,4%		0,0%	41
VITEZ	71	73,2%	25	25,8%	1	1,0%	97
FOJNICA	7	63,6%	4	36,4%		0,0%	11
DONJI VAKUF	7	50,0%	7	50,0%		0,0%	14
KREŠEVO	9	47,4%	10	52,6%		0,0%	19
NOVI TRAVNIK	9	24,3%	27	73,0%	1	2,7%	37
KISELJAK	11	14,9%	61	82,4%	2	2,7%	74
Ukupno	333	63,5%	182	34,7%	9	1,72%	524

Najveći broj poslodavaca (52,9%) iznio je procjenu povećanja plaća od 10%, uglavnom za rukovodeće radnike.

T30 Broj poslodavaca s iskazanom procjenom rasta plaća u 2023. godini prema grupama zanimanja

Grupe zanimanja	1-10%	11-20%	Ne planiram	Ne zapošljam	Preko 20%
Rukovodioci	52,9%	15,3%	2,1%	3,6%	2,1%
Tehničari	29,4%	10,8%	1,5%	3,6%	2,1%
Zanatski i srodni radnici	34,5%	9,3%	1,8%	3,6%	1,8%
Rukovaoci mašinama, vozilima i sastavljači proizvoda	33,3%	12,0%	2,1%	3,6%	1,8%
Radnici na jednostavnim poslovima	36,0%	11,4%	1,8%	3,6%	1,8%
Uredski i šalterski radnici	32,7%	9,0%	1,5%	3,6%	2,1%
Uslužna i trgovačka zanimanja	31,2%	9,0%	1,8%	3,6%	1,8%
Ostalo	3,9%	2,1%	1,2%	0,9%	0,0%

6. POTREBE ZA ZAPOSŁJAVANJEM U 2023. GODINI

Potrebu za zapošljavanjem u 2023. godini iskazalo je 304 poslodavaca, odnosno 58,2% od ukupnog broja ispitanika. Navedeni poslodavci iskazali su potrebu za zapošljavanjem 2.136 radnika u 2023. godini.

Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2023. godini po grupama djelatnosti

Od ukupno 524 anketiranih poslodavaca njih 304 ili 58,2% iskazalo je potrebu za zapošljavanjem novih radnika. Navedeni poslodavci procjenjuju da će trebati zaposliti 2.136 radnika.

Navedeni podatci pokazuju da poslodavci iz skupine djelatnosti građevinarstva očekuju najveću potrebu za zapošljavanjem u 2023. godini i iznosi 62,2%, zatim poslodavci iz industrijskih djelatnosti 61,7%. Također, 58,3% poslodavaca iz uslužnih djelatnosti očekuju potrebu za novim zapošljavanjima, kao i 51,8% poslodavaca iz djelatnosti trgovine.

T29 Broj poslodavaca sa iskazanim potrebama za zapošljavanjem novih radnika u 2023. godini po grupama djelatnosti

Ocjena	Građevinarstvo	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	Ukupno
Da	23	62,2%	129	61,7%	71	51,8%	81	58,3%	304
Ne	14	37,8%	80	38,3%	66	48,2%	58	41,7%	218
Ukupno	37	100,0%	209	100,0%	137	100,0%	139	100,0%	522

Posmatrano po općinama, od ukupno iskazanih potreba za 2.136 radnika, najveću potražnju za radnicima u 2023. godini imat će anketirani poslodavci u općini Travnik koji su iskazali potrebe za

654 radnika ili 30,6%. Slijede poslodavci iz općine Bugojno sa potražnjom 342 radnika ili 16% zatim Jajce 292 radnika ili 13,7% i Vitez sa potražnjom 277 radnika ili 13%.

Gledano pojedinačno po djelatnostima, od ukupno prijavljenih, najveća potreba za novim zapošljavanjem 48,5% iskazana je u prerađivačkoj industriji, zatim 29,7% u trgovini, 6,4% u ugostiteljstvu te 5,9% u sektoru građevine. Za ostale djelatnosti iskazane su potrebe u manjim postotkovnim vrijednostima.

T30 Broj traženih radnika u 2023. godini po djelatnostima i općinama

Općine	B	C	D	E	F	G	H	I	J	L	M	N	R	S	Σ
Bugojno	0	191	4	2	21	87	11	16	1	0	4	0	5	0	342
Busovač	0	12	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18
D.Vakuf	0	26	0	0	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	34
Fojnica	0	82	0	4	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	94
G.Vakuf Uskoplje	5	163	0	12	15	10	0	8	5	0	0	0	0	0	218
Jajce	10	52	0	0	35	155	0	37	0	0	2	0	1	0	292
Kiseljak	0	17	0	0	6	19	0	0	0	1	0	0	0	0	43
Kreševo	4	12	0	0	0	2	0	0	1	2	0	0	0	0	21
N.Tavnik	0	76	0	4	0	23	1	9	0	0	0	0	30	0	143
Travnik	15	346	0	5	35	176	14	52	0	0	3	4	2	2	654
Vitez	1	60	0	5	8	155	16	6	6	0	0	2	9	9	277
Ukupn	35	1037	4	32	126	635	42	136	13	3	9	6	47	11	2136
%	1,6%	48,5%	0,2%	1,5%	5,9%	29,7%	2,0%	6,4%	0,6%	0,1%	0,4%	0,3%	2,2%	0,5%	100,0%

B – Rudarstvo

G - Trgovina

L – Poslovanje nekretninama

C – Prerađivačka industrija

H – Promet, skladištenje

M- Stručne, naučne i tehničke djelatnosti

D – Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom

I – Ugostiteljstvo

N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti

E – Snabdijevanje vodom

J – Infomacije i komunikacije

R – Umjetnost, zabava i rekreacija

F – Građevinarstvo

K - Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja

S – Ostale uslužne djelatnosti

Najveći broj poslodavaca s procijenjenom potrebom za zapošljavanjem u 2023. godini u odnosu na ukupan broj anketiranih poslodavaca u Kantonu Središnja Bosna je u općini Travnik (24%), zatim općini Vitez (21,5%) i općini Bugojno (16,2%). Najviše poslodavaca s iskazanim potrebama za novim zapošljavanjem je iz prerađivačke industrije (37,1%) i trgovine (23,5%).

T31 Broj poslodavaca sa iskazanim potrebama za zapošljavanjem novih radnika u 2023. godini po pojedinačnim djelatnostima i općinama

Općine	B	C	D	E	F	G	H	I	J	L	M	N	R	S	Σ
BUGOJNO	0	19	1	2	2	12	2	5	1	0	3	0	2	0	49
BUSOVAČA	0	6	0	0	2	3	1	1	0	1	0	0	0	0	14
D.VAKUF	0	6	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	9
FOJNICA	0	4	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	7
G.VAKUF USKOPLJE	1	13	0	2	3	4	0	2	1	0	0	0	0	0	26
JAJCE	1	6	0	0	6	4	0	7	0	0	1	0	1	0	26
KISELJAK	0	4	0	0	1	7	0	0	0	1	0	0	0	0	13
KREŠEVO	1	3	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	7
NOVI TRAVNIK	0	5	0	1	0	3	1	2	0	0	0	0	1	0	13
TRAVNIK	1	28	0	2	7	10	4	15	0	0	2	1	2	1	73
VITEZ	1	18	0	1	2	25	5	3	2	0	0	1	4	3	65
Ukupno	5	112	1	9	23	71	13	38	5	3	6	2	10	4	304
%	1,7 %	37,1 %	0,3 %	3,0 %	7,6 %	23,5 %	4,3 %	12,6 %	1,7 %	2,0 %	2,0 %	0,7 %	3,3 %	1,3 %	100,0 %

B – Rudarstvo	G - Trgovina	L – Poslovanje nekretninama
C – Prerađivačka industrija	H – Promet, skladištenje	M- Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
D – Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom	I – Ugostiteljstvo	N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
E – Snabdijevanje vodom	J – Infomacije i komunikacije	R – Umjetnost, zabava i rekreacija
F – Građevinarstvo	K - Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	S – Ostale uslužne djelatnosti

Od ukupnog broja anketiranih, 304 poslodavaca ili 58% izjasnilo se da će zapošljavati nove radnike u 2023. godini. Kao razlog za planirano zapošljavanje novih radnika u 2023. godini, uz mogućnost višestrukog izbora ponuđenih opcija, 83,2% poslodavaca, od onih koji su se izjasnili da će zapošljavati nove radnike u 2023. godini, navodi očekivano povećanje obujma poslovanja, a gotovo 12% poslodavaca navodi promjenu poslovnog sustava.

T32 Broj poslodavaca sa iskazanim potrebama za zapošljavanjem novih radnika u 2023.godini po grupama djelatnosti

Grupe djelatnosti	Povećanje obujma poslovanja	%	Promjene u sistemu poslovanja	%	Ostalo	%
Građevinarstvo	19	6,2%	1	0,3%	3	1,0%
Industrijske djelatnosti	112	36,8%	11	3,6%	6	2,0%
Trgovina	53	17,4%	13	4,3%	5	1,6%
Uslužne djelatnosti	69	22,7%	10	3,3%	2	0,7%
Ukupno	253	83,2%	35	11,5%	16	10,6%

Napomena: Postotak predstavljaju udio u broju poslodavaca koji su naveli razlog zapošljavanja u 2023. godini u odnosu na ukupan broj poslodavaca koji planiraju zapošljavati u 2023. godini u promatranoj skupini djelatnosti. Poslodavci su mogli odabrati više od jednog odgovora, tako da je zbroj postotaka mogao biti veći od 100%.

Povećanje obujma poslovanja glavni je razlog planiranog zapošljavanja u svim grupama djelatnosti.

Iskazane potrebe za zapošljavanjem radnika s naprednim informatičkim znanjima

Od ukupno 304 poslodavca koji su iskazali potrebu za zapošljavanjem novih radnika u 2023. godini, dvije trećine, tj. 241 ili 79,3% poslodavaca izjasnilo se da ne trebaju zapošljavati radnike s naprednim informatičkim vještinama, dok se 45 ili 14,8% poslodavaca izjasnilo da im trebaju radnici s naprednim informatičkim vještinama. Ovakav omjer zabilježen je i u prošlom istraživanju poslodavaca koje je provodio Federalni zavod za zapošljavanje, Istraživanje tržišta rada 2020/2021⁵.

U 2023. napredne informatičke vještine među radnicima bit će najtraženije u industrijskoj djelatnosti (19 poslodavaca, odnosno 6,6% od ukupnog broja poslodavaca koji planiraju zapošljavati u 2023.), slijede poslodavci iz trgovine (13 poslodavaca), uslužne djelatnosti (12 poslodavaca) i građevinarstvo (1 poslodavac). No, promatrano unutar skupine djelatnosti 15,4% poslodavaca iz uslužnih djelatnosti, 16,1% iz industrijskih djelatnosti, 19,1% iz trgovine i 4,5% iz graditeljstva planira zapošljavati radnike s naprednim informatičkim vještinama u 2023. godini.

T33 Broj poslodavaca sa iskazanim potrebama za zapošljavanjem novih radnika s naprednim informatičkim znanjima u 2023. godini po grupama djelatnosti

Ocjena	Građevinarstvo	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	Ukupno
Da	1	4,5%	19	16,1%	13	19,1%	12	15,4%	45
Ne	21	95,5%	99	83,9%	55	80,9%	66	84,6%	241
Ukupno	22	100,0%	118	100,0%	68	100,0%	78	100,0%	286

Navedenih 45 poslodavaca iskazalo je potrebu za zapošljavanjem 67 radnika s naprednim informatičkim vještinama u 2023. godini. Promatrajući pojedine djelatnosti, napredne informatičke vještine među radnicima bit će najtraženije u prerađivačkoj industriji (41,8%) od ukupne potražnje u ovom kontekstu. Najviše takvih radnika bit će traženo u općini Vitez (32,8%).

T34 Broj traženih radnika s naprednim informatičkim znanjima u 2023. godini po djelatnostima i općinama

Općine	C	E	F	G	H	I	J	L	M	R	S	Σ
BUGOJNO	11	0	0	3	0	0	1	0	1	0	0	16
BUSOVAČA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DONJI VAKUF	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
FOJNICA	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4
GORNJI VAKUF												
USKOPLJE	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	4
JAJCE	5	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	6
KISELJAK	1	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	4
KREŠEVO	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
NOVI TRAVNIK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TRAVNIK	2	0	0	0	0	3	0	0	2	0	2	9
VITEZ	4	0	0	13	0	0	3	0	0	0	2	22
Ukupno	28	1	1	19	0	3	5	2	4	0	4	67
%	41,8%	1,5%	1,5%	28,4%	0,0%	4,5%	7,5%	3,0%	6,0%	0,0%	6,0%	100,0%

⁵Istraživanje tržišta rada u federaciji 2020/2021, https://trzisterada.ba/wp-content/uploads/2021/05/Istrazivanje-trzista-rada-FBIH-WEB-V3_compressed.pdf

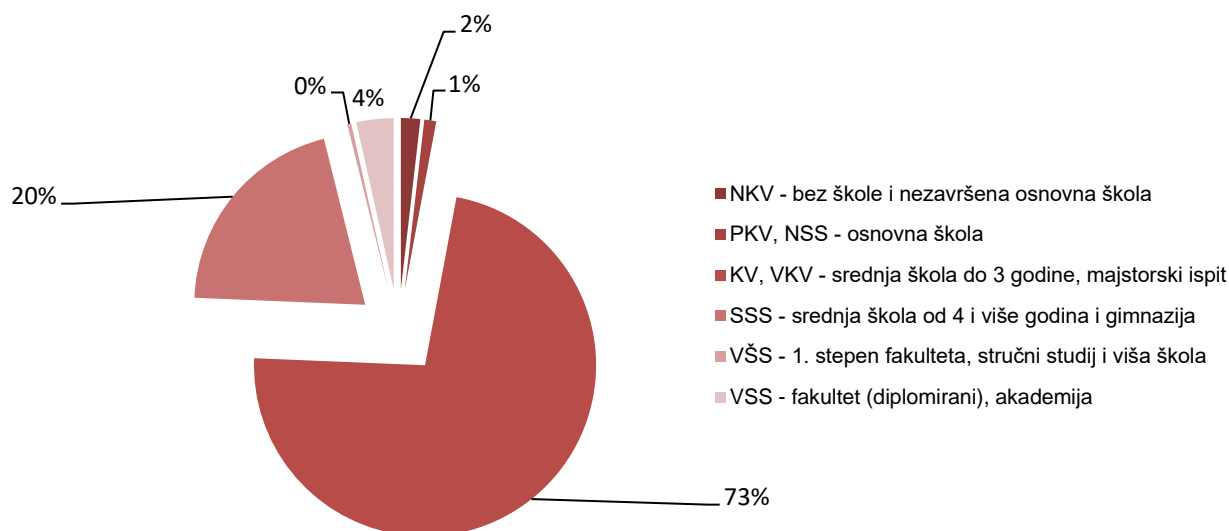
B – Rudarstvo	G - Trgovina	L – Poslovanje nekretninama
C – Prerađivačka industrija	H – Promet, skladištenje	M- Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
D – Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom	I – Ugostiteljstvo	N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
E – Snabdijevanje vodom	J – Infomacije i komunikacije	R – Umjetnost, zabava i rekreacija
F – Građevinarstvo	K - Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	S – Ostale uslužne djelatnosti

Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2023. godini po stručnoj spremi

Prema prijavljenim procjenama zapošljavanja u 2023. godini, od ukupno 2.136 procijenjenih potrebnih radnika, poslodavci će najviše zapošljavati KV radnike (72,7%), a zatim slijede radnici s SSS (20,5%).

T35 Pregled potrebnih radnika u 2023. godini po stručnoj spremi		
Stručna sprema	Broj osoba	%
NKV - bez škole i nezavršena osnovna škola	39	1,8%
PKV, NSS - osnovna škola	24	1,1%
KV, VKV - srednja škola do 3 godine, majstorski ispit	1.553	72,7%
SSS - srednja škola od 4 i više godina i gimnazija	437	20,5%
VŠS - 1. stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	8	0,4%
VSS - fakultet (diplomirani), akademija	75	3,5%
Ukupno	2.136	100,0%

Pregled potrebnih radnika u 2023. godini po stručnoj spremi

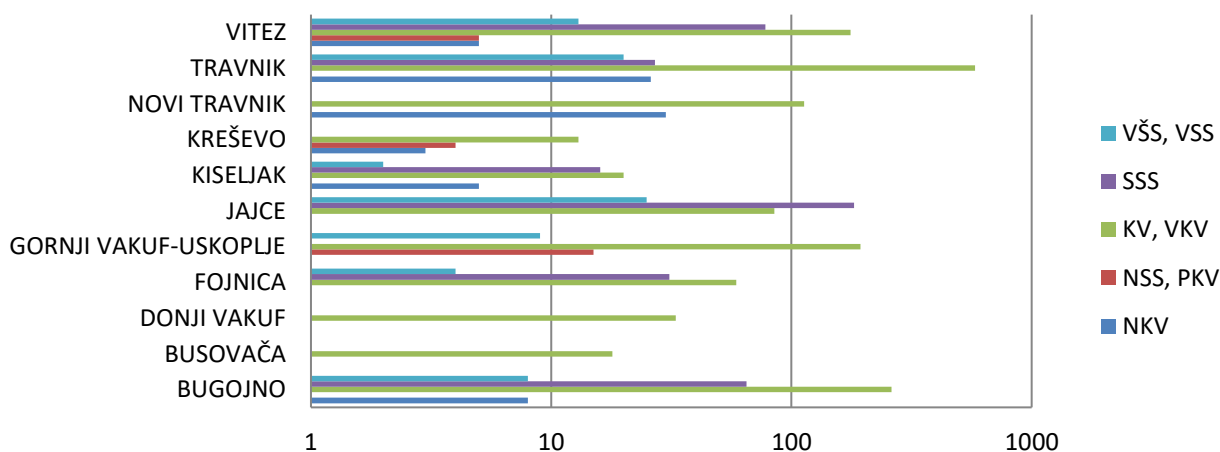

Prema općinama i stručnoj osposobljenosti radnika čije zapošljavanje poslodavci procjenjuju u 2023. godini, stanje je sljedeće:

T36 Iskazane potrebe za radnicima u 2023. godini prema stručnoj spremi i općinama							
Općine	NKV	NSS, PKV	KV, VKV	SSS	VŠS, VSS	Ukupno	%
BUGOJNO	8	0	261	65	8	342	16,0%
BUSOVAČA	0	0	18	0	0	18	0,8%
DONJI VAKUF	0	0	33	0	1	34	1,6%
FOJNICA	0	0	59	31	4	94	4,4%
GORNJI VAKUF-USKOPLJE	0	15	194	0	9	218	10,2%
JAJCE	0	0	85	182	25	292	13,7%
KISELJAK	5	0	20	16	2	43	2,0%
KREŠEVO	3	4	13	0	1	21	1,0%
NOVI TRAVNIK	30	0	113	0	0	143	6,7%
TRAVNIK	26	0	581	27	20	654	30,6%
VITEZ	5	5	176	78	13	277	13,0%
Ukupno	77	24	1.553	399	83	2.136	100,0%
%	3,6%	1,1%	72,7%	18,7%	3,9%	100,0%	

Kao i prethodnih godina, potvrđena je velika potražnja među anketiranim poslodavcima za radnicima sa srednjom stručnom spremom III i IV stupnja, tj. KV radnici i radnici sa SSS. Najveća procijenjena potražnja za radnicima u 2023. godini iskazana je u općini Travnik (30,6%), a zatim u Bugojno (16%).

G36 Iskazane potrebe za radnicima u 2023. godini prema stručnoj spremi i općinama

Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2023. godini po zanimanjima

Prema iskazanim potrebama anketiranih poslodavaca, prodavači – trgovci će u 2023. godini, biti najtraženiji radnici u Kantonu Središnja Bosna. Na drugom mjestu po broju planiranih zapošljavanja je zanimanje obučarski radnik, zatim vozači kamiona, zavarivači – varioci te konobari. Po broju iskazanih potreba za zapošljavanjem slijede kuhari, stolari, bravari, radnici na jednostavnim

poslovima, bravari, krojači, pomoćni radnici u proizvodnji, zidari, operateri za unos podataka, mesari, CNC operateri, montažeri, tekstilni tehničari i tesari.

Prema rezultatima ovog istraživanja zanimanje prodavači – trgovci i obučarski radnici su među zanimanjima za kojima postoji velika potražnja poslodavaca u Federaciji BiH, što ukazuje na značajan oporavak industrijskog sektora.

T37 Pregled procijenjenih najtraženijih zanimanja u 2023. godini		
Zanimanje	Broj osoba	%
Prodavač - trgovac	313	19,7%
Obučarski radnik	129	8,1%
Šivač	126	7,9%
Vozač kamiona	125	7,9%
Zavarivač - varilac	118	7,4%
Konobar	109	6,8%
Kuhar	104	6,5%
Stolar	94	5,9%
Radnik za jednostavne poslove	90	5,7%
Bravar	66	4,1%
Krojač	63	4,0%
Pomoćni radnik u proizvodnji	41	2,6%
Zidar	41	2,6%
Operater za unos podataka	35	2,2%
Mesar	30	1,9%
Mehaničar elektroničar - mehatroničar - CNC operater	27	1,7%
Montažer	21	1,3%
Tekstilni tehničar	20	1,3%
Pegler	20	1,3%
Tesar	20	1,3%

Slijedi pregled 10 najtraženijih zanimanja u Kantonu Središnja Bosna u 2023. godini po procijenjenom broju radnika i po skupinama djelatnosti.

T38 Pregled procijenjenih najbrojnijih zanimanja u 2023. godini po grupama djelatnosti

Zanimanje	Broj osoba	%	Zanimanje	Broj osoba	%
Građevinarstvo - Ukupno	128	7,1%	Industrijske djelatnosti - Ukupno	935	51,6%
Zidar	41	32,0%	Obučarski radnik, krojač, šivač, pegler	358	38,3%
Tesar	20	15,6%	Vozač	125	13,4%
Bravar	16	12,5%	Zavarivač - varilac	118	12,6%
Armirač	10	7,8%	Stolar	94	10,1%
Građevinar	10	7,8%	Radnik za jednostavne poslove	85	9,1%
Vodoinstalater	9	7,0%	Bravar	50	5,3%
Rukovalac građevinskim strojem	7	5,5%	Mehaničar elektroničar - CNC operat.	39	4,2%
Keramičar	6	4,7%	Mašinski tehničar	34	3,6%
Radnik za jednostavne poslove	5	3,9%	Automehaničar	19	2,0%
Građevinski inženjer	4	3,1%	Autoelektričar, Elektrotehničar	13	1,4%
Trgovina - Ukupno	533	29,4%	Uslužne djelatnosti - Ukupno	217	12,0%
Kuhar	104	19,5%	Konobar	109	50,2%
Prodavač - trgovac	313	58,7%	Operater za unos podataka	35	16,1%
Skladišni radnik - magaziner	35	6,6%	Programer	23	10,6%
Mesar	30	5,6%	Montažer	21	9,7%
Komercijalist	14	2,6%	Vozač taksija	8	3,7%
Pekar	10	1,9%	Vozač autobusa	7	3,2%
Ekonomista	10	1,9%	Recepcioner	5	2,3%
Administrativni radnik - službenik	8	1,5%	Zaštitar	4	1,8%
Vozač dostavnog vozila	6	1,1%	Računovođa	3	1,4%
Dostavljač	3	0,6%	IT Developer	2	0,9%

Gledajući strukturu iskazanih potreba za zapošljavanjem po općinama, stručnoj spremi i zvanjima (kratki pregled), stanje je sljedeće:

T39 Pregled procijenjenih najtraženijih zanimanja u 2023. godini po stručnoj spremi i općinama

Općina	Stručna sprema	Zanimanje 1	Broj	Zanimanje 2	Broj	Zanimanje 3	Broj
BUGOJNO	VSS, VŠ	Ekonomista	1	Magistar farmacije	1	Mašinski inženjer	5
		Mašinski inženjer	6				
	KV, SSS	Prodavač-trgovac	44	CNC operater	6	Metaloglodač	5
BUSOVAČA	KV, SSS	Zavarivač - varilac	10	Zavarivač - varilac	30	Tesar	5
		Obučar	44	Krojač	12	Bravar	5
DONJI VAKUF	VSS, VŠ	Krojač	2	Pekar	2	Elektroinstalater	2
FOJNICA	KV, SSS	Zavarivač - varilac	12	Stolar	2		
		Građevinski inž.	1	Mašinski inženjer	5		
GORNJI VAKUF USKOPLJE	VSS, VŠ	Stolar	52	Zidar	3	Konobar	2
		Informatičar	2	Informatičar	1	Informatičar	1
	KV, SSS	Programer	5	Mašinski inženjer	1		
JAJCE	VSS, VŠ	Metaloglodač	10	CNC operater	10	Elektrotehničar	2
		Stolar	30	Tesar	6	Armirač	1
	KV, SSS	Građevinski inž. Računovođa	4 1	Revizor	1		
KISELJAK	KV, SSS	Zavarivač - varilac	19	Bravar	17	Keramičar	5
		Kuhar	46	Građevinski tehn.	10	Prodavač-trgovac	81
KREŠEVO	VSS, VŠ	IT Developer	1				
		Vozač	4	Vozač kamiona	5	Elektroinstalater	2
NOVI TRAVNIK	KV, SSS	Programer	1				
		Bravar	2	CNC operater	2		
TRAVNIK	VSS, VŠ			Informatičar	2		
		Zavarivač - varilac	20	Bravar	10		
	KV, SSS	Obučar	15	Metalotokar	10		
	KV, SSS	Socijalni radnik	2	Građevinski inž.	1	Građevinski inž.	1
		Rudarski inženjer	5			IT Developer	1
VITEZ	VSS, VŠ	Konobar	26	Automehaničar	8	Instalater grijanja	2
		Obučar, šivač	67	Bravar	15	Konobar	2
	KV, SSS	Zavarivač - varilac	20	Vozač kamiona	52	Pegler, preser	30
		Prodavač-trgovac	109	CNC operater	5	Montažer	18
VITEZ	VSS, VŠ	Informatičar	1	Ekonomist	13	Informatičar	2
		Magistar farmacije	2	Programer	1	Računovođa	1
	KV, SSS	Vozača kamiona	24	Konobar	6	Skladištar	15
		Prodavač-trgovac	48	CNC operater	2	Automehaničar	3

Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2023. godini prema veličini poslodavaca

Promatrano po veličini poduzeća, od ukupno 2.136 radnika koliko su anketirani poslodavci iskazali kao procijenjenu potrebu u 2023. godini, 34,7% odnosi se na potrebe mikro poduzeća, zatim na velika poduzeća 33,4% te srednja poduzeća 19% ukupne potražnje za radnicima.

T40 Broj potrebnih radnika po općinama i veličini poslodavca

Općine	Mikro poduzeća (do 10 radnika)	Mala poduzeća (od 10 do 50 radnika)	Srednja poduzeća (od 50 do 250 radnika)	Velika poduzeća (preko 250 radnika)
BUGOJNO	179	56	107	0
BUSOVAČA	12	6	0	0
DONJI VAKUF	22	6	6	0
FOJNICA	14	5	0	75
GORNJI VAKUF-USKOPLJE	96	20	68	34
JAJCE	63	27	52	150
KISELJAK	9	18	4	12
KREŠEVO	11	1	9	0
NOVI TRAVNIK	48	30	15	50
TRAVNIK	192	57	80	325
VITEZ	96	50	64	67
Ukupno	742	276	405	713
%	34,7%	12,9%	19,0%	33,4%

Iskazane potrebe za zapošljavanjem teže zapošljivih kategorija radnika u 2023. godini

Na pitanje o spremnosti zapošljavanja osoba iz neke od teže zapošljivih ili specifičnih kategorija, s mogućnošću višestrukog izbora odgovora, najveći broj poslodavaca iskazao je spremnost za zapošljavanje mladih osoba bez radnog iskustva (353 poslodavaca), dok je najmanje onih koji su spremni zaposliti migrante kao potencijalnu novu radnu snagu na tržištu rada. Spremnost za zapošljavanje osoba sa poteškoćama iskazalo je 107 poslodavaca, a za zapošljavanje razvojačenih branitelja 190 poslodavaca, iako u toj kategoriji ima i osoba starije životne dobi. Spremnost za zapošljavanje osoba starijih od 50 godina iskazalo je 160 poslodavaca, a 157 poslodavaca bi zaposlilo žene iz ruralnih područja.

T41 Spremnost poslodavaca da zaposle neku od teže zapošljivih kategorija radnika

Kategorijaosoba	Da	%	Ne	%
Osobe sa poteškoćama	107	20,4%	417	79,6%
Žrtve nasilja	110	21,0%	414	79,0%
Štićenici domova za nezbrinutu djecu	94	17,9%	430	82,1%
Romi	99	18,9%	425	81,1%
Razvojačeni branitelji	190	36,3%	334	63,7%
Žene iz ruralnih područja	157	30,0%	367	70,0%
Mladi bez radnog iskustva	353	67,4%	171	32,6%
Stariji od 50 godina	160	30,5%	364	69,5%
Nekvalificirani radnici	173	33,0%	351	67,0%
Imigranti (u skladu sa zakonskim propisima)	36	6,9%	488	93,1%

Očekivani višak radnika u 2023. godini

Prema odgovorima anketiranih poslodavaca, očekivani višak radnika u 2023. godini nije zabrinjavajući. Samo 12 ili 2,3% anketiranih poslodavaca (7 poslodavaca iz uslužne djelatnosti i po jedan poslodavac iz građevinske i industrijske djelatnosti) izjavilo je da će imati višak od 29 radnika. Višak od 15 radnika očekuju poslodavci u uslužnoj i industrijskoj djelatnosti (prodavači, konobari, kuhari i pekari) te u građevinskoj očekuju višak 7 zidara i 7 armirača

Višak radnika poslodavci će uglavnom rješavati otkazom ugovora o radu.

Potrebe za dodatnim osposobljavanjem radnika u 2023. godini.

Potrebu za dokvalificiranjem radnika u 2023. godini u skladu sa svojim planovima uvođenja novih tehnologija i promjena u procesu rada, odnosno promjenama u tehnologiji i organizaciji rada, navelo je 123 poslodavaca (24% ispitanih), što je gotovo isto kao i 2022. godine (Istraživanje tržišta rada 2021/2022, FZZZ)⁶

T42 Broj poslodavaca koji planiraju u 2023. godini uvesti nove tehnologije I promjenu procesa rada		
Ocjena	Broj poslodavaca	%
Da	126	24,00%
Ne	386	73,70%
Bez odgovora	12	2,30%
Ukupno	524	100,00%

Prema skupinama djelatnosti, najveći broj poslodavaca s izraženim planovima za uvođenje novih tehnologija je iz skupine Industrijske djelatnosti 32,9% svih poslodavaca koji planiraju uvođenje novih tehnologija i promjena u procesu rada.

T43 Broj poslodavaca koji planiraju da u 2023. godini uvedu nove tehnologije i promjenu procesa rada prema grupama djelatnosti			
Grupa djelatnosti	Broj poslodavaca	% od ukupnog broja poslodavaca po djelatnostima	% od broja poslodavaca koji planiraju uvesti nove tehnologije
Građevinarstvo	6	16,2%	4,8%
Industrijske djelatnosti	69	32,9%	54,8%
Trgovina	20	14,6%	15,9%
Uslužne djelatnosti	31	22,1%	24,6%
Ukupno	126	22,8%	100,0%

Navedeni poslodavci imaju najviše potrebe za organiziranjem osposobljavanja za konkretne poslove koji bi se obavljali unutar radnog mjesta poslodavca, zatim osposobljavanja za rad na računalu te osposobljavanja vezana za dokvalifikacije i prekvalifikacije u okviru radnog mjesta

⁶220330 Istraživanje tržišta rada u FBiH 2021 - 2022_compressed (1)-compressed(1).pdf, fzzz.ba

poslodavca. Uz mogućnost višestrukog izbora ponuđenih opcija, poslodavci su iskazali potrebu za dodatnom obukom radnika kako slijedi:

T44 Broj poslodavaca s iskazanom potrebom za dodatnom obukom i osposobljavanjem radnika prema vrsti obuke

Potrebna vrsta obuke	Broj poslodavaca	%
Obuka za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca	50	39,7%
Obuka za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca Rad na računaru ili druga informatička obuka	10	7,9%
Obuka za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca Dokvalifikacija i prekvalifikacija	9	7,1%
Rad na računaru ili druga informatička obuka	6	4,8%
Dokvalifikacija i prekvalifikacija	5	4,0%
Ostalo	16	12,7%

Struktura poslodavaca s iskazanim potrebama za osposobljavanjem po općinama, uz mogućnost izbora više opcija, izgleda kako slijedi.

T45 Broj poslodavaca sa potrebom za dodatnom obukom i osposobljavanjem radnika kod poslodavaca koji planiraju uvođenje novih tehnologija u procesu rada

Općine	O1	O2	O3	O4	O5	O6
BUGOJNO	8	2	3	1		2
BUSOVAČA	5	1	1	2	1	1
DONJI VAKUF	2					
FOJNICA	3					
GORNJI VAKUF-USKOPLJE	6	1			1	
JAJCE	6		2		1	
KISELJAK	1	1				
KREŠEVO	2				1	1
NOVI TRAVNIK						
TRAVNIK	13	2		3	1	12
VITEZ	4	3	3			
Ukupno	50	10	9	6	5	16

O1	Obuka za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca	O4	Rad na računaru ili druga informatička obuka
O2	Obuka za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca Rad na računaru ili druga informatička obuka	O5	Dokvalifikacija i prekvalifikacija
O3	Obuka za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca dokvalifikacija i prekvalifikacija	O6	Ostalo

Mogućnost organiziranja praktične nastave za učenike i studente u 2023. godini

U kontekstu mogućnosti pružanja potpore za organizaciju praktične nastave, 284 poslodavca ili 54,1% od ukupnog broja ispitanika navelo je da ne postoji mogućnost (mentor, oprema, prostor i materijal) primanja učenika i studenata na praktičnu nastavu.

Ipak, 43,6% poslodavaca iskazali su spremnost i ponudili sredstva za organiziranje praktične nastave za učenike i studente.

Naime, 229 poslodavaca od ukupnog broja anketiranih poslodavaca naveli su da raspolažu barem jednim od navedenih resursa te su izrazili spremnost organiziranja praktične nastave za učenike i studente.

T46 Broj poslodavaca koji imaju mogućnost i uvjete za prijem učenika i studenata na praktičnu nastavu u 2023. godini

Resursi	Broj poslodavaca	%
Možemo osigurati materijal za praktičnu nastavu	176	33,5%
Možemo osigurati mentora za praktičnu nastavu	198	37,7%
Možemo osigurati opremu za praktičnu nastavu	185	35,2%
Možemo osigurati prostor za praktičnu nastavu	198	37,7%
Ne, nemamo takve mogućnosti	284	54,1%

Prema općinskom rasporedu, najviše takvih poslodavaca je u općini Travnik (55), Bugojno (39) i općini Vitez (34). Povezivanje ovih poslodavaca s obrazovnim institucijama iznimno je važno u kontekstu povećanja kompetentnosti i zapošljivosti učenika i studenata.

T47 Broj poslodavaca koji su spremni ponuditi praktičnu nastavu za učenike i studente u 2023. godini po resursima i općinama

Općine	Možemo osigurati mentora	Možemo osigurati opremu	Možemo osigurati materijal	Možemo osigurati prostor
BUGOJNO	39	38	37	37
BUSOVAČA	3	2	1	1
DONJI VAKUF	4	6	3	4
FOJNICA	6	3	3	4
GORNJI VAKUF-USKOPLJE	22	22	22	22
JAJCE	17	15	13	18
KISELJAK	5	5	4	16
KREŠEVO	5	4	4	5
NOVI TRAVNIK	8	8	8	9
TRAVNIK	55	51	51	54
VITEZ	34	31	30	28
Ukupno	198	185	176	198

Od 229 poslodavaca koji su izrazili spremnost organiziranja praktične nastave za učenike i studente njih 71 ili (31%) spremno je ponuditi naknadu za praktični rad. Naknadu u iznosu od 50 do 200 KM spremno je plaćati (48%) poslodavaca dok je naknadu u iznosu od 250 do 700 KM spremno plaćati (52%) poslodavca.

Zanimanja za koja su poslodavci spremni omogućiti obavljanje praktične nastave za učenike i studente po općinama u tablici T48.

T48 Najbrojnija zanimanja za koja su poslodavci spremni ponuditi praktičnu nastavu po općinama	
Općine	Zanimanja
BUGOJNO	Obuća, Prodavač-Trgovac , Automehaničar, Bravar, Farmaceutski tehničar, Mehaničar elektroničar - mehatroničar - CNC operater, Kuhar, Slastičar, Instalater grijanja, klimatizacije i plinskih instalacija, Konobar,
BUSOVAČA	Elektroinstalater, Pekar, Konobar
DONJI VAKUF	Farmaceutski tehničar, Pekar, Vodoinstalater, Konobar
FOJNICA	Farmaceutski tehničar, Krojač, Tapetar, Stolar, Kuhar
GORNJI VAKUF- USKOPLJE	Automehaničar, Programer, Kuhar, Prodavač-Trgovac, Stolar, Vodoinstalater, Konobar, Rukovalac građevinskim mašinama, CNC operater, Šivač
JAJCE	Bravar, Instalater grijanja, klimatizacije i plinskih instalacija, Konobar, Kuhar, Stolar, Zavarivač, Mehaničar elektroničar - mehatroničar - CNC operater
KISELJAK	Električar, Farmaceutski tehničar, Konobar, Kuhar, Prodavač-Trgovac, Stolar, Šivač, Zidar
KREŠEVO	Bravar, Električar, Mehaničar, Računarski tehničar, Rukovalac građevinskim mašinama
NOVI TRAVNIK	Automehaničar, Farmaceutski tehničar, Konobar, Kuhar, Obućar, Vodoinstalater
TRAVNIK	Automehaničar, Elektrotehničar, Električar, Građevinski inženjer, Konobar, Krojač, Kuhar, Zavarivač, Prodavač-Trgovac, Obućar, Zavarivač, Vodoinstalater, Bravar, Mehaničar elektroničar - mehatroničar - CNC operater, Metalogodač, Šivač
VITEZ	Automehaničar, Bravar, Ekonomist, Ekonomski tehničar, Električar, Elektroinstalater, Farmaceutski tehničar, Frizer, Građevinski inženjer, Građevinski tehničar, Informatičar, Konobar, Krojač, Kuhar, Stolar, Prodavač- Trgovac, Zavarivač

U tu svrhu 71 poslodavac spreman je učenicima i studentima ponuditi naknadu za praktičnu nastavu.

U tablici T49 dat je detaljniji pregled zanimanja za koja su poslodavci spremni omogućiti obavljanje praktične nastave za više od tri učenika ili studenta. Pregled najbrojnijih zanimanja prikazan je za sve općine osim općine Busovača. Poslodavci iz općine Busovača nisu iskazali interes za organiziranje praktične nastave za učenike i studente.

Najveći broj učenika i studenata, za obavljanje praktične nastave, spremni su primiti poslodavci iz općine Travnik (147) učenika, zatim općine Jajce (131) učenik i poslodavci iz općine Gornji Vakuf – Uskoplje (119) učenika.

Temeljem iskazane spremnosti poslodavaca za organiziranjem praktične nastave za učenike i studente, pokrenuti aktivnosti na lokalnoj razini kroz lokalna partnerstva za zapošljavanje (LPZ) te između Službe, poslodavaca i obrazovnih institucija, dogovoriti rješenja vezana za upisnu politiku, nastavne planove i programe, organiziranje praktične nastave u poslovnim subjektima i druga pitanja vezana za obrazovanje i tržište rada.

T49 Pregled najbrojnijih zanimanja za koja su poslodavci spremni organizirati obavljanje praktične nastave za učenike i studente

Općina	Zanimanje	Broj učenika
BUGOJNO	Obučar	31
	Prodavač - trgovac	26
	Slastičar	5
	Vozač kamiona	5
	Zavarivač - varilac	5
	Automehaničar	4
	Kuhar	3
	Mehaničar elektroničar - mehatroničar - CNC operater	3
	Vozač taksija	3
DONJI VAKUF	Krojač	15
	Tapetar	10
	Kuhar	5
	Farmaceutski tehničar	3
FOJNICA	Stolar	20
	Građevinski tehničar	5
	Farmaceutski tehničar	4
GORNJI VAKUF- USKOPLJE	Stolar	33
	Šivač	30
	Automehaničar	15
	Vodoinstalater	15
	Mehaničar elektroničar - mehatroničar - CNC operater	10
	Metaloglodač	5
	Programer	4
	Rukovalac građevinskim mašinama	4
Zidadr	3	
JAJCE	Prodavač - trgovac	70
	Bravar	16
	Kuhar	15
	Zavarivač - varilac	10
	Građevinski tehničar	6
	Konobar	5
	Rudar	5
	Instalater grijanja, klimatizacije i plinskih instalacija	4
KISELJAK	Kuhar	7
	Stolar	5
	Tapetar	5
	Farmaceutski tehničar	4
	Prodavač - trgovac	4
	Zidar	4
	Električar	3
	Informatičar	3
Šivač	3	
KREŠEVO	Mehaničar elektroničar - mehatroničar - CNC operater	4
	Rukovalac građevinskim mašinama	3
NOVI TRAVNIK	Zavarivač - varilac	30
	Vodoinstalater	20
	Obučar	15
	Konobar	9
	Automehaničar	4
TRAVNIK	Prodavač - trgovac	50
	Krojač	15
	Obučar	15
	Mehaničar elektroničar - mehatroničar - CNC operater	10
	Rudar	10
	Šivač	10
	Konobar	9
	Automehaničar	5
	Električar	5
	Scenski umjetnici	5
	Tekstilni tehničar	5
	Zavarivač - varilac	5
	Pravnik	3
	VITEZ	Prodavač - trgovac
Građevinski tehničar		5
Kuhar		5
Stolar		5
Frizer		3

Mogućnost organiziranja obuke za nezaposlene osobe u 2023. godini

U kontekstu osposobljavanja odraslih, 105 poslodavaca ili 20,0% od ukupnog broja ispitanika izjavilo je da raspolažu barem jednim od navedenih resursa te da su spremni organizirati obuke, stručno osposobljavanje i usavršavanje za nezaposlene osobe (mentor, oprema, prostor, materijali).

T50 Broj poslodavaca koji imaju mogućnost i uvjete za prijem nezaposlenih osoba na stručno osposobljavanje i usavršavanje u 2023. godini

Resursi	Broj poslodavaca	%
Možemo osigurati mentora	105	20,0%
Možemo osigurati opremu	98	18,7%
Možemo osigurati materijal	95	18,1%
Možemo osigurati prostor	105	20,0%
Ne, nemamo takve mogućnosti	395	75,2%

Prema općinskom rasporedu, najviše poslodavaca ove vrste ima u općini Bugojno, zatim u Travniku i Vitezu, te predstavljaju solidan temelj za izvođenje obuka, s tim da je potrebno voditi računa o vrsti i različitim metodama izvođenja obuka.

T51 Broj poslodavaca koji imaju mogućnost i uvjete za prijem nezaposlenih osoba na stručno osposobljavanje i usavršavanje u 2023. godini po resursima i općinama

Općine	Možemo osigurati mentora	Možemo osigurati opremu	Možemo osigurati materijal	Možemo osigurati prostor
BUGOJNO	33	33	31	33
BUSOVAČA	2	2	2	3
DONJI VAKUF	1	1	2	2
FOJNICA	4	1	2	4
GORNJI VAKUF-USKOPLJE	3	2	2	2
JAJCE	5	5	4	5
KISELJAK	2	1	1	2
KREŠEVO	0	1	1	1
NOVI TRAVNIK	5	5	5	5
TRAVNIK	32	31	30	31
VITEZ	18	16	15	17
Ukupno	105	98	95	105

Zanimanja za koja su poslodavci istakli, odnosno za koja su spremni organizirati obuke nezaposlenim osobama su:

T52 Najbrojnija zanimanja za koja su poslodavci spremni organizirati obuke za nezaposlene osobe po općinama

Općine	Zanimanja
BUGOJNO	Automehaničar, Bravar, Farmaceutski tehničar, Konobar, Obučar, Prodavač - trgovac, Šivač, Vozač kamiona, Zavarivač - varilac, Kuhar, Rukovalac građevinskim mašinama, Stolar
BUSOVAČA	Elektroinstalater, Pekar
DONJI VAKUF	Pekar, Stolar
FOJNICA	Konobar, Mašinskiinženjer, Stolar
GORNJI VAKUF-USKOPLJE	CNC operater, Konobar
JAJCE	Bravar, Instalater grijanja, klimatizacije i plinskih instalacija, Konobar, Mehaničar elektroničar - mehatroničar - CNC operater, Metalotokar
KISELJAK	Konobar, Kuhar
KREŠEVO	Bravar, Zavarivač - varilac
NOVI TRAVNIK	Automehaničar, Konobar, Obučar, Zavarivač - varilac, Autoelektričar, Bravar
TRAVNIK	Automehaničar, Autoelektričar, Ekonomista, Farmaceutski tehničar, Građevinski inženjer, Keramičar, Konobar, Kuhar, Krojač, Magistar farmacije, Mehaničar elektroničar - mehatroničar - CNC operater, Mesar, Obučar, Prodavač - trgovac, Serviser električnih aparata i opreme, Šivač, Zavarivač - varilac, Pekar, Tekstilni tehničar, Informatičar
VITEZ	Automehaničar, Bravar, Frizer, Informatičar, Konobar, Kuhar, Montažer, Pekar, Prodavač - trgovac, Magistar farmacije

7. OCJENA SURADNJE POSLODAVACA SA SLUŽBOM ZA ZAPOŠLJAVANJE

Kada je riječ o modalitetu, odnosno načinu traženja novih radnika i posredovanju u zapošljavanju, anketirani poslodavci, uz mogućnost višestrukog izbora ponuđenih opcija, odgovorili su da radnike najčešće traže putem osobnih kontakata (76,5%), dok 35,1% koristi usluge Službe za zapošljavanje.

T53 Način traženja novih radnika

Način traženja radnika	Broj poslodavaca	%
Posredovanjem biroa za zapošljavanje	184	35,1%
Osobnim kontaktima, putem poznanstava i preporuka	401	76,5%
Posredstvom sredstava javnog informiranja	132	25,2%
Putem Internet stranice firme	122	23,3%
Korištenjem društvenih mreža	165	31,5%
Posredstvom privatnih agencija za zapošljavanje	11	2,1%
Posredstvom obrazovnih ustanova	8	1,5%
Korištenjem vlastite baza podataka	188	35,9%
Ostalo	5	1,0%

Usluge posredovanja pri zapošljavanju putem ispostava/biroa Službe najviše koriste anketirani poslodavci u općini Donji Vakuf (53,8%) od ukupnog broja ispitanika u općini), zatim u općini Fojnica (50,0%), te u općini Bugojno (49,3%). Ostale općine iskazale su postotkovne vrijednosti manje od (40%) za usluge posredovanja u zapošljavanju. Ovdje treba napomenuti da se radi o slučajnom uzorku koji je reprezentativan za sve poslodavce, a ne samo za one koji su surađivali sa ispostavama/biroima Službe.

T54 Način traženja novih radnika po općinama

Općine	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9
BUGOJNO	36	61	15	12	32	2	1	41	0
BUSOVAČA	7	21	5	2	6	1	0	9	0
DONJI VAKUF	7	8	3	1	2	1	0	1	1
FOJNICA	6	9	3	1	2	0	1	1	0
GORNJI VAKUF-USKOPLJE	11	28	2	11	10	0	0	10	0
JAJCE	11	37	14	7	11	2	4	14	1
KISELJAK	31	22	38	37	13	1	0	30	0
KREŠEVO	7	17	7	1	4	0	0	7	0
NOVI TRAVNIK	13	31	5	4	8	0	0	20	0
TRAVNIK	27	84	16	21	42	1	1	9	3
VITEZ	28	83	24	25	35	3	1	46	0
Ukupno	184	401	132	122	165	11	8	188	5
%	35,1%	76,5%	25,2%	23,3%	31,5%	2,1%	1,5%	35,9%	1,0%

O1 Posredovanjem biroa za zapošljavanje

O5 Korištenjem društvenih mreža

O9 Drugo

O2 Osobnim kontaktima

O6 Posredstvom privatnih agencija za zapošljavanje

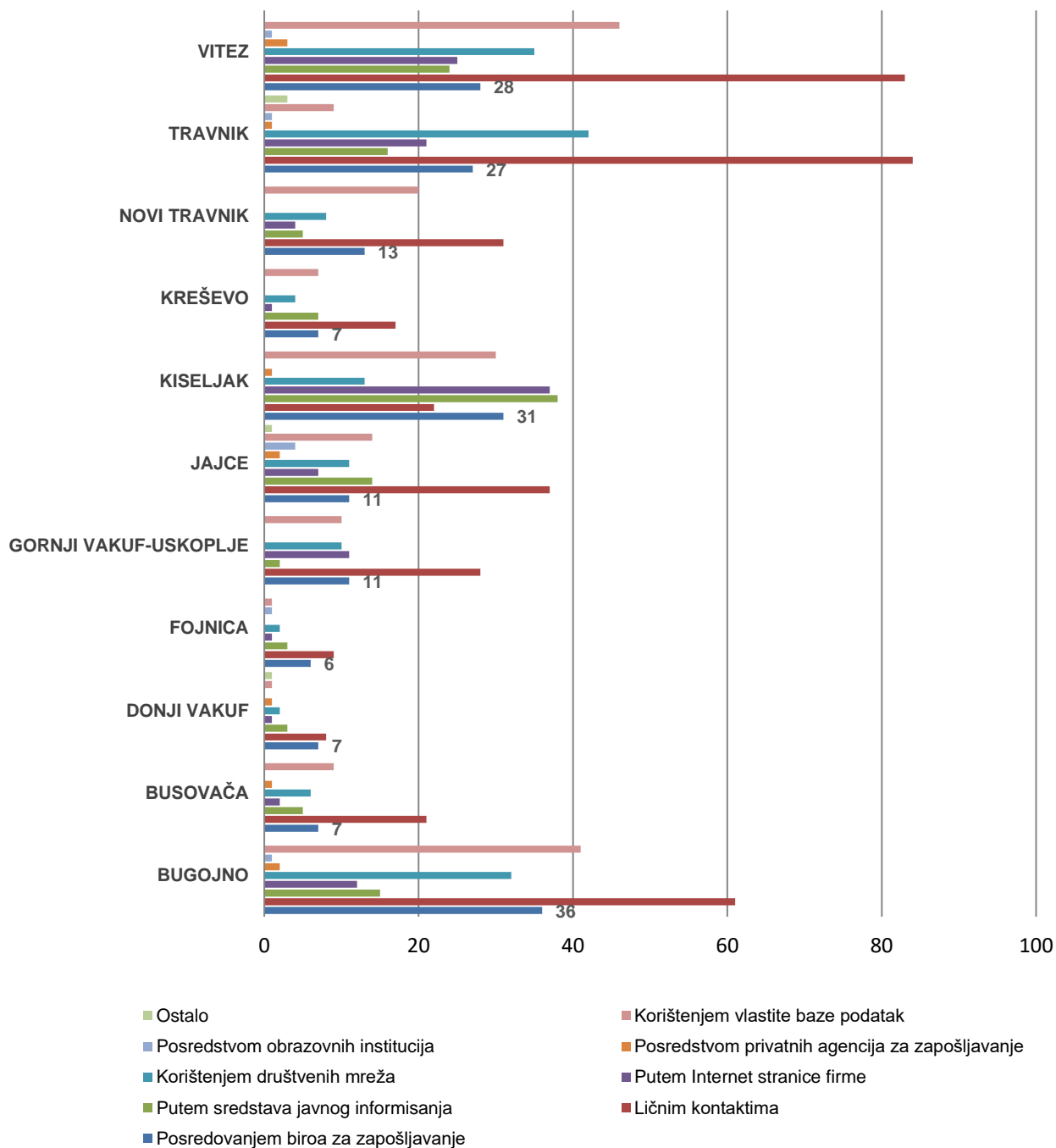
O3 Putem sredstava javnog informiranja

O7 Posredstvom obrazovnih institucija

O4 Putem Internet stranice poduzeća

O8 Korištenjem vlastite baze podataka

G4 Način traženja novih radnika po općinama

U kontekstu suradnje sa općinskim ispostavama/biroima za zapošljavanje, gotovo svi poslodavci suradnju su ocijenili sa istim postotkovnim vrijednostima. U sklopu ocjene ostvarene suradnje sa općinskim ispostavama/biroima Službe za zapošljavanje, te zadovoljstva pruženim uslugama od Službe za zapošljavanje, usluge su ocijenjene na ljestvici od 1 (potpuno nezadovoljan) do 5 (potpuno zadovoljan).

T55 Broj poslodavaca koji su ocijenili zadovoljstvo suradnjom ostvarenom sa Službom za zapošljavanje

Odgovor	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10	O11
Bez odgovora		5	3	2	8	1	4	1	6	3	2
Nismo koristili usluge Službe	174	173	172	172	173	172	174	169	167	170	39
Nezadovoljan sam uslugama (1 i 2)	21	21	20	20	21	20	20	19	20	21	0
Niti sam zadovoljan niti sam nezadovoljan (3)	55	54	54	53	53	52	51	53	51	52	3
Zadovoljan sam (4 i 5)	257	255	249	244	254	250	251	247	247	242	23

O1 Oglašavanje slobodnih radnih mjesta

O6 Ponuda programa obuke

O2 Informiranje o uslugama

O7 Ažurnost u ispunjavanju ugovrenih obaveza

O3 Posredovanje u zapošljavanju

O8 Učešće na sajmu zapošljavanja

O4 Selekcija radne snage

O9 Pravna pomoć

O5 Ponuda mjera/programa sufinanciranja zapošljavanja

O10 Podrška u rješavanje problema viška zaposlenih

O11 Ostalo

U sljedećoj tablici prikazan je broj poslodavaca koji su pojedine usluge ocijenili ocjenom 4 (zadovoljan) i 5 (potpuno zadovoljan).

T56 Broj poslodavaca koji su ocijenili zadovoljstvo suradnjom ostvarenom sa općinskim ispostavama/biroima Službe

Općina	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10	O11
BUGOJNO	42	42	42	41	42	42	42	41	42	42	1
BUSOVAČA	5	5	5	4	5	4	5	3	4	3	
DONJI VAKUF	11	11	10	9	11	11	10	9	9	8	1
FOJNICA	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	
GORNJI VAKUF- USKOPLJE	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	
JAJCE	16	16	16	16	16	14	16	15	15	15	2
KISELJAK	64	64	62	63	63	63	64	64	61	64	6
KREŠEVO	6	6	6	5	6	6	6	6	6	6	
NOVI TRAVNIK	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	
TRAVNIK	42	40	37	35	40	39	38	38	39	33	13
VITEZ	34	34	34	34	34	34	33	34	34	34	
Ukupno	257	255	249	244	254	250	251	247	247	242	23
%	50,7 %	50,2 %	50,0 %	49,7 %	49,9 %	50,5 %	50,2 %	50,5 %	50,3 %	49,6 %	34,3 %

O1 Oglašavanje slobodnih radnih mjesta

O6 Ponuda programa obuke

O2 Informiranje o uslugama

O7 Ažurnost u ispunjavanju ugovrenih obaveza

O3 Posredovanje u zapošljavanju

O8 Učešće na sajmu zapošljavanja

O4 Selekcija radne snage

O9 Pravna pomoć

O5 Ponudamjera/programasufinanciranjazapošljavanja

O10 Potpora za rješavanje problema viška zaposlenih

O11 Ostalo

Polovina anketiranih poslodavaca ocijenila je sve usluge Službe za zapošljavanje ocjenom zadovoljan i potpuno zadovoljan osim usluge za potporu u rješavanju problema viška zaposlenih.

8. OSNOVNI REZULTATI ANKETIRANJA POSLODAVACA

- ✓ Istraživanjem je obuhvaćeno 524 poslodavca registriran u Kantonu Središnja Bosna s pet i više zaposlenih, od kojih je 304 ili 58,2% anketiranih poslodavaca procijenilo - iskazalo potrebu za zapošljavanjem 2.136 radnika u 2023. godini. Najveći broj anketiranih poslodavaca su društva s ograničenom odgovornošću (75,2%), zatim obrti (16,6%). Prema veličini, u kategoriji velikih poduzeća bilo je 4,2% poslodavca, srednjih 11,8%, a mikro i malih poslodavaca 84%.
- ✓ Poslodavci iz uzorka u vrijeme provođenja istraživanja zapošljavali su 25.477 radnika ili 49% od ukupnog broja zaposlenih u Kantonu Središnja Bosna u zadnjem kvartalu 2022. godine - po spolu 56,4% muškaraca i 43,6% žena. Od ukupnog broja zaposlenih kod anketiranih poslodavaca, 7.077 ili 27,8% su mladi do 30 godina, a 1.150 radnika ili 4,5% stariji su od 60 godina. Najviše zaposlenih bilo je kod anketiranih poslodavaca iz industrijskih djelatnosti, 13.667 ili 53,6%.
- ✓ Evidentan je porast obujma poslovanja kod većine anketiranih poslodavaca u 2022. godini (55,7%), kao i finansijskih učinaka (55%), što ukazuje na značajan porast u odnosu na rezultate iz prošle godine⁷ U zabilježenom rastu obujma poslovanja i finansijskih rezultata prednjače poslodavci iz građevinske i uslužne djelatnosti.
- ✓ Od ukupnog broja ispitanika, 256 poslodavaca (48,9%), uglavnom u industrijskim i uslužnim djelatnostima, naveli su u 2022. godini, probleme pri zapošljavanju i pronalaženju 1.817 radnika određenog profila. Prema stručnoj osposobljenosti, najveći problemi su bili u zapošljavanju i pronalaženju KV (74,7%) i SSS (13,3%) radnika. Najviše poteškoća imali su pri zapošljavanju i pronalaženju: šivača, krojača (15,9%), stolara (10,4%), radnika za jednostavne poslove (7,8%), kuhara (7,6%), obučarskih radnika (7,4%).
- ✓ Najčešći problemi pri zapošljavanju bili su nedostatak kadrova tražene struke (56,7%), nedostatak kadrova s odgovarajućim radnim iskustvom (46,4%) te nedostatak kadra sa stručnim znanjem i vještinama potrebnim za radno mjesto (43,7%)). Poslodavci koji su kao prepreku pri zapošljavanju i pronalasku radnika istaknuli nedostatak kadrova sa stručnim znanjima i vještinama, prema EU okviru kompetencija, najviše su istaknuli nedostatak sposobnosti učenja, zatim nedostatak poduzetnosti i samoinicijative, znanje i komunikacijske vještine stranog jezika te matematičku pismenost.
- ✓ U kontekstu zapošljavanja radnika izravno iz obrazovnog sustava u 2022. godini, čak 35,7% anketiranih poslodavaca zapošljavalo je radnike izravno iz obrazovnog sustava. Poslodavci uglavnom ističu da kandidati za posao koji dolaze izravno iz obrazovnog sustava uglavnom nemaju tehničke vještine ili vještine specifične za određeni posao, najviše iz stručnih i tehničkih škola (57,8%) te nedostatak radnog iskustva (33%) podjednako iz sve tri kategorije obrazovnog sustava. Gotovo 66,3% poslodavaca smatra da su tražitelji posla iz obrazovnog sustava bili adekvatno pripremljeni za rad.
- ✓ Rast obujma poslovanja, tj. proizvodnje, prodaje i usluga u 2023. godini očekuje 62,6% poslodavaca. S aspekta skupine djelatnosti, 67,6% poslodavaca iz građevinske djelatnosti izjasnilo se da u 2023. godini očekuje povećanje obujma poslovanja, zatim uslužne djelatnosti (66,2%), industrijske djelatnosti (64,9%), te poslodavci iz oblasti (56,9%). Također, 63,5% poslodavaca procjenjuje da će u 2023. godini povećati plaće radnicima. Najveći broj poslodavaca koji predviđaju da će povećati plaće u 2023. godini su iz općina: Bugojno, Gornji Vakuf – Uskoplje, Busovača, Travnik, Jajce, Vitez i Fožnica.
- ✓ Od ukupno 524 anketirana poslodavca njih 304 ili 58,2% iskazalo je potrebu za zapošljavanjem novih radnika. Navedeni poslodavci procjenjuju da će trebati zaposliti 2.136 radnika.

⁷ 220330 Istraživanje tržišta rada u FBiH 2021 - 2022_compressed (1)-compressed(1).pdf, fzzz.ba

- ✓ Promatrano po općinama najveću potražnju za radnicima u 2023. godini imat će anketirani poslodavci iz općine Travnik 654 radnika ili 30,6% od ukupne potražnje za radnicima. Slijede poslodavci iz općine Bugojno sa potražnjom za 342 radnika ili 16% i poslodavci iz općina Jajce i Vitez sa potražnjom 569 ili 26,6%.
- ✓ Promatrano po pojedinim djelatnostima, najveća procijenjena potražnja za radnicima, čak 48,5%, očekuje se u prerađivačkoj industriji, zatim u trgovini s 29,7% i ugostiteljstvu 6,4%.
- ✓ Prema navedenim procjenama zapošljavanja u 2023. godini, od ukupno 2.136 procijenjenih radnika, poslodavci će najviše zapošljavati KV radnike (72,7%), a zatim slijede radnici sa SSS (20,5%).
- ✓ Prema iskazanim potrebama poslodavaca u okviru ovog istraživanja, najtraženija zanimanja III i IV stupnja u 2023. godini su prodavači (313). Na drugom mjestu po broju planiranih zapošljavanja je zanimanje obučarski radnik (129), a na trećem po potražnji krojači i šivači (189). Po broju iskazanih potreba za zapošljavanjem slijede vozači, zavarivači, bravari, kuhari, stolari, zidari, CNC operateri i tesari, radnici za jednostavne poslove, pomoćni radnici, mesari, operateri za unos podataka.
- ✓ Prema iskazanim potrebama poslodavaca u okviru ovog istraživanja, najtraženija zanimanja s VSS su: građevinski inženjeri, programeri, informatičari, IT Developer, mašinski inženjeri, ekonomisti i magistri farmacije.
- ✓ Od težih ili specifičnijih kategorija, najviše poslodavaca izrazilo je spremnost za zapošljavanje mladih bez radnog iskustva (353 poslodavaca), razvojačenih branitelja (190), žena iz ruralnih područja (157), starijih od 50 godina (160) i osobe sa poteškoćama (107), nekvalificirani radnici (173 poslodavca), a najmanje su spremni zaposliti migrante kao potencijalnu novu radnu snagu na tržištu rada Kantona Središnja Bosna.
- ✓ Potrebu za prekvalifikacijom radnika u 2023. godini u skladu sa svojim planovima za uvođenje novih tehnologija i promjena u procesu rada navelo je 96 poslodavaca, uglavnom iz skupine Industrijske djelatnosti. Navedeni poslodavci imaju najveću potrebu za organiziranjem osposobljavanja za pojedine poslove koji bi se obavljali u okviru radnog mjesta poslodavca, zatim osposobljavanja za rad na računalu, te dokvalifikacije i prekvalifikacije.
- ✓ U kontekstu mogućnosti pružanja potpore za organizaciju praktične nastave, 229 poslodavaca ili 54,1% od ukupnog broja ispitanika navelo je da posjeduje barem jedan od navedenih resursa (mentor, oprema, prostor i materijal) te izrazilo spremnost za primanje učenika i studenata na praktičnu nastavu, uglavnom za zanimanja: bravar, prodavač, konobar, kuhar, krojač, šivač, pekar, zavarivač, CNC operater, automehaničar, krojač, ekonomist, inženjer strojarstva, zidar, stolar, farmaceutski tehničar. Od tog broja poslodavaca njih 71 ili 31% spremno je učenicima i studentima ponuditi naknadu za praktičnu nastavu.
- ✓ U kontekstu mogućnosti organiziranja osposobljavanja, stručnog osposobljavanja i usavršavanja nezaposlenih osoba, 105 poslodavca ili 20% anketiranih poslodavaca ima uvjete za organiziranje osposobljavanja nezaposlenih osoba, uglavnom za zanimanja: konobar, kuhar, prodavač - trgovac, zavarivač, krojač, šivač, bravar, pekar, stolar, automehaničar, CNC operater.
- ✓ Uz mogućnost navođenja više opcija, anketirani poslodavci ističu da nove zaposlenike najčešće traže putem osobnih kontakata (76,5%), dok na drugom mjestu navode posredovanje putem javnih službi za zapošljavanje (35,1%), a zatim korištenje društvenih mreža i vlastitih baza podataka (31,5%).
- ✓ U kontekstu suradnje sa službama za zapošljavanje, poslodavci najviše ističu da surađuju u okviru sudjelovanja u realizaciji programa sufinansiranja zapošljavanja, zatim informiranja o uslugama i ponudi radne snage, te oglašavanjem slobodnih radnih mjesta.

9. PREPORUKE

Preporuke proizašle iz istraživanja tržišta rada 2022/2023, temeljene na anketi poslodavaca podijelili smo u tri ključne skupine: posredovanje pri zapošljavanju, razvoj politika i suradnja s ključnim akterima.

POSREDOVANJE PRI ZAPOŠLJAVANJU

Izraditi godišnji plan rada – suradnje s poslodavcima, koji bi sadržavao prioritete aktivnosti s utvrđenim indikatorima (posjeti poslodavcima, informativni sastanci s poslodavcima, sajmovi zapošljavanja, online promocija usluga za poslodavce, oglašavanje slobodnih radnih mjesta putem web portala, anketiranje poslodavaca).

Na temelju iskazanih potreba poslodavaca u anketi (kako s aspekta potražnje za radnicima određenih zanimanja tako i s aspekta potrebnih znanja i vještina), inicirati kontakte Službe sa poslodavcima, s ciljem pružanja usluga koje bi poslodavcima pomogle u prevladavanju izazova s kojima se susreću pri zapošljavanju radne snage (oglašavanje slobodnih radnih mjesta, pomoć pri selekciji, posredovanje pri zapošljavanju, sudjelovanje u mjerama aktivne politike zapošljavanja, sudjelovanje na sajmovima zapošljavanja i dr.).

Ukoliko u evidenciji Službe nema radnika koje poslodavci traže, poslodavce treba obavijestiti o aktivnim mjerama zapošljavanja koje se planiraju provesti u ovoj godini s posebnim naglaskom na obuku u okviru radnog mjesta ili drugi oblik stručnog osposobljavanja i mogućnosti angažiranja radnika.

Potrebno je aktivno raditi na povećanju udjela Službe na tržištu rada. Bolje posredovanje u zapošljavanju ćemo postići povećanjem kvantiteta i kvaliteta oglašanih slobodnih radnih mjesta na web stranici, praćenjem i analiziranjem potreba u zapošljavanju, kao i korištenjem/poboljšanjem tehnoloških rješenja u okviru informacijskog sustava za obavljanje ovih aktivnosti.

Kontinuirano unaprjeđivati usluge posredovanja pri zapošljavanju (kontaktiranje poslodavaca i kandidata, profiliranje i kategorizacija nezaposlenih osoba, organiziranje obuka nezaposlenih osoba u dogovoru sa poslodavcima i certificiranim obrazovnim kućama i dr.), te značajnije povezivati usluge posredovanja i individualno savjetovanje te njihovu integraciju u novčane poticaje, odnosno aktivne mjere zapošljavanja.

RAZVOJ POLITIKA

Ojačati socioekonomski dijalog u cilju iznalaženja rješenja i kvalitetne provedbe reformi u području tržišta rada, te stvoriti strateški okvir za područje tržišta rada kojim bi se odredili srednjoročni ciljevi u skladu sa smjernicama EU.

Redovito pratiti trendove na tržištu rada (potrebe za radnom snagom, otpuštanja, ugrožene djelatnosti i sl.) u vremenski prilagođenim terminima za pripremu plana za sljedeću godinu, te u skladu s tim trendovima i nalazima istraživanja kreirati ili unaprijediti usluge i aktivne mjere zapošljavanja za nezaposlene i poslodavce.

SURADNJA SA KLJUČNIM PARTNERIMA

Temeljem iskazane spremnosti poslodavaca za organiziranjem praktične nastave za učenike i studente, pokrenuti aktivnosti na lokalnoj razini kroz lokalna partnerstva za zapošljavanje (LPZ) te između Službe, poslodavaca i obrazovnih institucija, dogovoriti rješenja vezana za upisnu politiku, nastavne planove i programe, organiziranje praktične nastave u poslovnim subjektima i druga pitanja vezana za obrazovanje i tržište rada. Razmijeniti prikupljene podatke s navedenim sudionicima kako bi se poduzeli konkretni koraci u organiziranju praktične nastave za zanimanja za koja poslodavci navode da imaju potrebna sredstva.

Definirati mehanizme koji omogućavaju brzo reagiranje sustava na promjenjive zahtjeve tržišta rada a što će utjecati na prilagodbu obrazovne ponude i programa učenja. Pozivajući se na informacije ovog ispitivanja, vidimo da strukovna obrazovanja imaju ključnu ulogu u razvoju ljudskih potencijala, zapošljavanja i postizanje gospodarskog rasta.

Unaprjeđivati i prilagođavati upisne politike i nastavne planove i programe obrazovnih ustanova (osobito srednjeg strukovnog obrazovanja) u skladu s tehnološkim razvojem i potrebama poslodavaca uz kontinuirano promicanje cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih.

Informirati kantonalne vlade o potrebama za radnom snagom, te inicirati uspostavu sustava stipendiranja učenika i studenata deficitarnih zanimanja na razini kantona.

Promicati informacije prikupljene istraživanjem tržišta rada, te poticati njihovo širenje, objavljivanje na web portalima i dostaviti kantonalnoj vladi, nadležnim ministarstvima i institucijama kao i drugim zainteresiranim organizacijama.

Uspostaviti redovitu suradnju s udrugama poslodavaca i gospodarskim komorama u cilju razmjene informacija, kvalitetne suradnje i rješavanja različitih segmenata problema na tržištu rada.

Suradnja sa znanstvenim i istraživačkim institucijama kako bi se podaci prikupljeni u okviru istraživanja tržišta rada analizirali iz različitih perspektiva i koristili za razvoj politika i usluga.

Ostale preporuke

Jedini put za poboljšanje i kontinuirani napredak, obzirom na vrstu djelovanja „Službe“ je stalno ulaganje u ljudski kapital, digitalne tehnologije te modernizaciju cjelokupnog poslovanja. Tržište rada se puno brže razvija, nego do sada (digitalizacija nema granica) što nameće potrebu za našim razvojem i prilagođavanju novim trendovima.

Ključni resurs Službe su ljudski potencijali. Kontinuirano ulaganje u znanja i vještine zaposlenika postaje važan preduvjet za prilagodbu Službe novim trendovima koje zahtijeva tržište rada.

U tim uvjetima potrebno je da Služba osigura funkcionalan mehanizam stalnog stručnog usavršavanja koji će biti sastavni dio suvremenog sustava upravljanja ljudskim resursima. Dobro upravljanje ljudima podrazumijeva poticanje zaposlenika na razvoj znanja, vještina i kompetencija, što izravno utječe na povećanje institucionalnih kapaciteta.

Osim toga, cjeloživotno učenje sprječava zastarijevanje i neusklađenost vještina te promiče sposobnost zaposlenika da se profesionalno razvijaju tijekom svoje karijere, čime se povećava institucionalni kapacitet.

U vremenu brzih promjena, jačanje kapaciteta kroz stručno usavršavanje zaposlenika postaje hitna potreba.

(Zadržavamo pravo tiskarske pogreške.)